

Les 1: Recept voor succes

4 oktober

Deel I: Overzicht

Kerntekst: Jozua 1:7

Lezen: Deuteronomium 18:15-22; Jozua 1; Hebrëen 6:17-18; Efeziërs 6:10-18; Psalm 1:1-3; Romeinen 3:31.

Hoewel Mozes is gestorven, blijft de invloed van zijn leiderschap nog steeds hangen nu een nieuw tijdperk aanbreekt. Aan het begin van het boek dat zijn naam draagt, wordt Jozua door God aangemoedigd op Hem te vertrouwen. God spoort de nieuwe leider aan in Mozes' voetsporen te treden. De tijden zijn nieuw, maar de geboden en beloften blijven hetzelfde: oversteken, nemen, verdelen en dienen! De voorwaarde is dezelfde: gehoorzaamheid als reactie op Gods barmhartige bevrijdingsdaden in het verleden, gebaseerd op een vertrouwensrelatie met Hem. Het enige verschil zijn de individuen: er is een nieuwe generatie opgestaan. In zekere zin biedt het boek Jozua een nieuwe kans voor Gods volk vandaag, nu zij aan de oevers van het beloofde land staan.

Aan het begin van het boek zijn de belangrijkste vragen: Zal Israël deze nieuwe kans grijpen? Zullen ze het recept voor succes volgen dat de vorige generatie liet liggen?

De geschiedenis herhaalt zich vandaag. De kerk, onder leiding van Christus, de nieuwe Jozua, wordt opgeroepen Gods beloften te vervullen. Het patroon van het verbond blijft onveranderd: God geeft ons wat we zelf niet kunnen verkrijgen, en Hij wacht op onze gehoorzaamheid, die ons vertrouwen in zijn liefde, wijsheid en macht uitdrukt. De vraag blijft: zal onze generatie vertrouwen op het vermogen van God om zijn plan door te zetten 'tot het voltooid is op de dag van Christus Jezus?'¹ Terwijl de huidige generatie aan de grens van het hemelse Kanaän staat, klinkt de goddelijke oproep nog steeds krachtig: 'Wees vastberaden en standvastig.'²

Deel II: Commentaar

Geestelijk leiderschap

De aanstelling van Jozua als vervanger van Mozes vindt plaats direct na de pijnlijke herinnering aan Mozes' verkeerde beslissing in de woestijn van Sin, waardoor de grote leider Kanaän niet kon binnengaan.³ In de bredere context is deze gebeurtenis nauw verbonden met het verzoek van de dochters van Selofchad.⁴ Als onderdeel van de eerste generatie was Selofchad gedoemd te sterven in de woestijn vanwege ongeloof en rebellie. Nu Aäron al overleden was en Mozes zijn einde naderde, bidt de bejaarde leider om een opvolger. Zijn gebed en Gods antwoord, bepalen Jozua's toekomstige leiderschapsrol. Zijn rol zou overwegend militair zijn, zoals geïmpliceerd in de uitdrukking 'ga voor ons uit.'⁵ Zijn militaire bekwaamheid is inderdaad al duidelijk zichtbaar in Exodus 17:9-14, waar hij de Israëlieten aanvoert tegen de legers van Amalek. Deze veldtocht laat zien hoe Jozua door de Heer werd voorbereid, lang vóór zijn daadwerkelijke aanstelling. In Gods antwoord aan Mozes wordt Jozua beschreven als een man vervuld van de Geest (*ruach*).⁶ Zo'n beoordeling door Hem die het hart kent, is veelzeggend. In het Oude Testament kan het Hebreeuwse woord *ruach* onder andere een

¹ Filippenzen 1:6

² Jozua 1:6

³ Numeri 20:9-12

⁴ Numeri 27:1-12

⁵ 1 Samuel 8:20

⁶ Numeri 27:18

onpersoonlijke wind, menselijke adem, gezindheid of geest aanduiden. Het kan ook verwijzen naar de goddelijke Agent die sinds de schepping actief betrokken is bij wereldse zaken.⁷ De aanwezigheid van de heilige Geest in de Pentateuch wordt onthuld door drie manifestaties: wijsheid, profetie en leiderschap. Jozef is de eerste persoon die wordt geïdentificeerd als iemand die de Geest van God heeft.⁸ Alle drie aspecten zijn duidelijk zichtbaar in zijn leven: als profeet ontvangt hij dromen; als wijze man interpreteert hij de droom van farao; en als leider bedenkt hij een plan om niet alleen zijn volk te redden, maar ook andere volken die door de hongersnood getroffen zijn.

In Jozua's bediening zullen wijsheid, profetie en leiderschap ook samenkomen. Hij is vervuld van 'de geest van wijsheid' (*ruach hokhmah*).⁹ Bovendien behoort hij tot de 70 oudsten die de Geest ontvangen om te profeteren.¹⁰ Ten slotte wordt hij in Numeri 27:18 door God aangesteld als leider in wie de Geest woont.

Ondanks de opmerkelijke vaardigheden die Jozua in de loop der jaren ontwikkelde in dienst van Mozes, wordt zijn leiderschap gedefinieerd in geestelijke termen. Alleen geestelijk leiderschap is zinvol in de context van geestelijke strijd. Uiteindelijk behoorden de gevechten waartoe Jozua werd geroepen, God toe, niet hem of Israël.

Het patroon van het verbond: zegen, belofte en gehoorzaamheid

Vanaf de eerste dialoog van God met de mensheid is het patroon van het verbond duidelijk: God zegent voordat Hij geboden geeft.¹¹ In verschillende daaropvolgende verbonden wordt goddelijke zegen gemanifesteerd door Gods beloften van bevrijding, nageslacht en land. Toen God bijvoorbeeld Noach riep om de ark te bouwen, toonde dit zijn toewijding om de mensheid een middel tot redding te bieden. Noach ontving pas specifiekere geboden na de grote bevrijding van degenen in de ark. Evenzo gehoorzaamde Abraham Gods instructie om zijn vaderland te verlaten pas nadat hij Gods beloofde zegeningen had gehoord.¹² Het Mozaïsche verbond volgt een soortgelijk patroon, aangezien God het volk herinnerde aan wat Hij voor Israël had gedaan voordat Hij de Tien Geboden gaf in Exodus 20. Ten slotte beloofde God, in Davids verlangen om een huis voor de Heer in Jeruzalem te bouwen, in plaats daarvan een huis voor David te bouwen.¹³ In het nieuwe verbond legt God zijn wet in de harten van zijn volk, zodat zij Hem vrijwillig kunnen gehoorzamen.¹⁴

Daarom is elke legalistische visie op de wet van God niet in lijn met de bijbelse visie op gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid is altijd een menselijke reactie op het goddelijke initiatief om Gods volk te zegenen. Verlossing was en is nooit afhankelijk van menselijke prestaties, en zal ook nooit afhankelijk zijn van menselijke prestaties. Zo'n legalistische visie op de wet van het Oude Testament verdraait het ware doel ervan. Roy Gane stelt terecht: 'Als we onze verwaarlozing van de bijbelse wet overwinnen, leidt dat dan niet tot legalisme? Niet als we het doel van Gods wet begrijpen. Het is een norm voor handelen en denken in harmonie met Gods karakter van liefde. Het is niet, kan niet, en was nooit bedoeld als middel tot verlossing. Goed doen kan ons nooit verlossen van onze sterfelijkheid of vroegere zonden. Alleen Gods genade door Christus' offer, ontvangen door geloof, kan dat. Gods geboden zijn voor mensen die al verlost zijn.'¹⁵

⁷ Genesis 1:2

⁸ Genesis 41:38

⁹ Deuteronomium 34:9

¹⁰ Numeri 11:16-30

¹¹ Genesis 1:28

¹² Genesis 12:1-3

¹³ 2 Samuel 7:27

¹⁴ Jeremia 31:33

¹⁵ Roy Gane, *Leviticus, Numbers: The NIV Application Commentary* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2004), blz. 310

Wet en wijsheid

De wijsheidsliteratuur in het Oude Testament, die bestaat uit de boeken Job, Spreuken en Prediker, plus enkele psalmen, onderzoekt twee prominente thema's: schepping en wet. Deze boeken laten zien hoe schepping en wet van invloed zouden moeten zijn op de manier waarop gelovigen zich tot God en tot elkaar verhouden. Er bestaat in feite een nauwe relatie tussen wet en wijsheid. Deze relatie is al duidelijk zichtbaar in Deuteronomium 4:6: 'Leef ze strikt na, dan toont u wijsheid en inzicht. Alle volken die dat zien en van deze wetten horen, zullen zeggen: "Wat is dat grote volk wijs en verstandig!"' De grootheid van Israël zou niet gevonden worden in rijkdom en militaire macht, maar in wijsheid die voortvloeit uit de trouwe naleving van Gods geboden. Uiteraard zouden succes en voorspoed volgen. Zulk succes en voorspoed zijn te zien in de resultaten van Salomo's verzoek om wijsheid.¹⁶ Wijsheid, die door God gestuurde kennis is, schenkt ons het vermogen goed te leven in de context van ontzag voor de HEER door gehoorzaam te zijn aan zijn wil en in harmonie te leven met onze medemens en de natuur. De dwaas, in opstand tegen Gods geschapen orde, is Hem ongehoorzaam, terwijl de wijze chaos verwerpt en Gods wil omarmt in een leven van gehoorzaamheid. De gevolgen van deze keuze worden gedetailleerd beschreven in de wijsheidsliteratuur van de Bijbel, die ook ingaat op de uitzonderingen en absurditeiten die ons bestaan onder de zon vaak kenmerken.¹⁷

Hetzelfde principe vinden we terug in Jozua 1, waar de leider, die de hele natie belichaamt, wordt opgeroepen de hele wet ijverig te gehoorzamen. Israël kan de weg van de wijsheid kiezen en de voordelen ervan ervaren. Om dat te doen, moeten Jozua en de Israëlieten echter 'vastberaden en standvastig' zijn.¹⁸ Dezelfde twee geboden waren al door Mozes gebruikt om zowel de Israëlieten als zijn opvolger te bemoedigen.¹⁹ Later zou Jozua het volk met dezelfde woorden aanspreken.²⁰ Maar waarom? Gehoorzaamheid vereist vertrouwen, en in de context van onze menselijke natuur vereist vertrouwen vaak kracht en moed. Nogmaals, gehoorzaamheid is geen transactie waarbij we winnen of verliezen, afhankelijk van wat we aanbieden. Gehoorzaamheid is een uiting van menselijk vertrouwen in Gods weg. Het is geworteld in een relatie met de levende God. Het houdt in dat je jezelf verloochent, je kruis opneemt en Jezus' offerstappen volgt.²¹ Deze toewijding is niet voor bangeriken.

Deel III: Toepassing

Leiderschap

1. Er zijn verschillende leiderschapsmodellen, zoals het charismatische model, het transformationele model en het model van de dienende leider. Al deze leiderschapsprofielen zijn terug te vinden in de Bijbel. Het kenmerk van succesvolle leiders in bijbelse termen is echter hun geestelijke bekwaamheid. Begin met Jozua en bespreek de kwaliteiten van een geestelijk leider in het leven van de volgende personages:
 - A. Jozua
 - B. Abraham
 - C. Debora

¹⁶ 1 Koningen 3:13

¹⁷ Zie Job en Prediker

¹⁸ Jozua 1:7

¹⁹ Deuteronomium 31:6-7

²⁰ Jozua 10:25

²¹ Lucas 9:23

- D. David
 - E. Ester
 - F. Petrus
 - G. Paulus
2. Hoe zou je een huidige geestelijke leider typeren?
 3. De leiders uit vraag 1 van dit gedeelte toonden ook verantwoordelijkheid buiten de geestelijke werkelijkheid. Is het mogelijk een geestelijk leider te zijn binnen een 'seculiere' leidersrol? Waarom wel/niet? Zo ja, hoe dan?

Vertrouwen op Gods beloften

Het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten ontstond als een beweging gebaseerd op de belofte van Jezus' tweede komst, zoals de naam van de kerk aangeeft. De goddelijke rust die aan Israël beloofd werd in het boek Jozua werd pas bereikt in Salomo's tijd, eeuwen na de eerste verovering. Maar zelfs deze rust was tijdelijk. In Hebrreeën 11:13 lezen we dat de voorbeeldige gelovigen niet ontvingen wat beloofd was. Ondanks vragen over het ogenschijnlijke wegblijven van Jezus, is de ervaring van Gods volk door de geschiedenis heen er een van een voortdurende mars naar de beloften.

Denk hier eens over na: Hoe kunnen de voorbeelden van geloof in Hebrreeën 11 jou bemoedigen als je verdergaat in de richting van de voltooiing van de gezegende hoop?

Geroepen om sterk en moedig te zijn

Bespreek met je groep hoe wij, als zevendedagsadventisten, geroepen zijn om sterk en moedig te zijn binnen de verschillende omgevingen waarin wij geroepen zijn ons geloof te beleven:

- A. Gezin
- B. Buurt
- C. School
- D. Werk

Les 2: Verrast door genade

11 oktober

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Hebreeën 11:31*

Lezen: *Jozua 2:1-21; Numeri 14:1-12; Hebreeën 11:31; Exodus 12:13; Jozua 9; Nehemia 7:25.*

Voor veel lezers wordt het boek Jozua vaak geassocieerd met oorlog, vernietiging en dood. Hoewel deze elementen in het boek aanwezig zijn, geven ze niet het hele verhaal weer. De vernietiging van de Kanaänieten vond pas plaats na een lange periode van genade.²² De gebeurtenissen van de Exodus dienden als een belangrijk getuigenis van Gods soevereiniteit en kunnen gezien worden als een laatste oproep voor de inwoners van Kanaän. De verhalen van Rachab en de Gibeonieten laten zien dat de meeste Kanaänieten zich bewust waren van wat God had gedaan, maar slechts enkelen reageerden gepast. In plaats van zich over te geven, kozen ze ervoor om weerstand te bieden, een echo van de mislukking van de Farao 40 jaar eerder.

Jozua is inderdaad een boek van genade en barmhartigheid. Deze week zien we hoe Gods genade zich manifesteerde in de levens van de Israëlieten en de Kanaänieten. Opnieuw is Israël klaar om het Beloofde Land binnen te gaan. God geeft hen een tweede kans. De dreiging die uitgaat van de capaciteiten van het Kanaänitische leger is niet veranderd. Wat wel veranderd is, is het geloof van deze tweede generatie Israëlieten. Wat de Kanaänieten betreft, laten de verhalen van Rachab en de Gibeonieten zien dat niet alles verloren is in het gedoemde land. Tegelijkertijd is hun geloof verre van volmaakt. Het geloof van het uitverkoren volk van God is echter ook verre van volmaakt. We kunnen belangrijke lessen leren voor onze geestelijke reis als we het geloof van Israël, Rachab en de Gibeonieten met elkaar vergelijken. De meest cruciale les, zoals we zullen zien, is dat we allemaal Gods verbazingwekkende genade nodig hebben.

Deel II: Commentaar

Het geloof van de tweede generatie

In Jozua 2:1 staat de tweede woestijn generatie van Israël voor hetzelfde dilemma als de eerste. De daaropvolgende inzet van de spionnen herinnert Israël eraan dat het land dat God hun geeft, eerst veroverd moet worden. Deze ironie was de reden achter de frustratie van de eerste woestijn generatie in Kades-Barnea;²³ namelijk dat het land een geschenk is, maar dat er een prijskaartje aan hangt om het te verwerven. Hoe kunnen deze schijnbaar tegengestelde ideeën van schenking en verovering met elkaar worden verzoend? Met andere woorden, hoe kan een geschenk – dat per definitie gratis is – de ontvanger ook iets kosten? Met andere woorden: als het land een geschenk is, waarom moet Israël het dan door verovering verwerven?

Geloof, dat beter begrepen kan worden als vertrouwen, staat hier echt centraal. In de relatie met zijn schepselen laat God altijd ruimte voor vertrouwen. In zekere zin is vertrouwen de kern geweest sinds de zondeval in de Hof van Eden. Is dat niet hetzelfde in de menselijke sfeer? Er kan geen echte relatie zijn zonder vertrouwen. Als de Israëlieten op God hadden vertrouwd, zouden ze de Kanaänieten met bovennatuurlijke middelen hebben verdreven.²⁴ Het gebrek aan vertrouwen dat de vorige generatie toonde, wordt door God expliciet aangegeven als de reden voor hun falen wanneer Hij Mozes vraagt:

²² Genesis 15:16

²³ Numeri 13-14

²⁴ Exodus 23:28

‘Hoe lang zal dit volk Mij nog afwijzen? Hoe lang nog zal het weigeren op Mij te vertrouwen, ondanks alle wonderen die Ik verricht heb?’²⁵

Veertig jaar zijn verstreken en een nieuwe generatie komt op. Voor de jongste onder hen zijn de recente militaire overwinningen op Og en Sichon en de wonderbaarlijke redding van hun leven tijdens de omzwervingen in de woestijn slechts herinneringen aan een relatief ver verleden. Op dit punt bevindt Israël zich opnieuw op een kruispunt, met hetzelfde probleem: geen vertrouwen, geen land.

In het verhaal worden twee verspieters gestuurd in plaats van twaalf. Er lijkt geen specifieke reden te zijn voor deze verandering, maar het zou verband kunnen houden met de episode van Kades-Barnea, waarin twee verspieters de confrontatie moesten aangaan met de ongelovige tien. Hoewel er enkele overeenkomsten zijn tussen de twee verslagen van de spionnen, zijn de verschillen nog opvallender. Ten eerste leveren de twee spionnen geen enkel bewijs dat het land deze keer goed is. Ten tweede wordt er geen melding gemaakt van een uitgebreide zoektocht in het land. Ten derde besteden ze meer tijd aan verstoppertje dan aan spioneren. Ten slotte is er geen verslag over het land met betrekking tot de algemene kenmerken ervan of de uitdagingen bij het onderwerpen ervan. De spionnen stellen simpelweg: 'De HEER heeft ons het hele land in handen gegeven, de inwoners sidderen voor ons.'²⁶ Wat geeft hen zoveel vertrouwen? Het enige wat ze hebben, is Rachabs geruststelling. De spionnen herhalen in wezen aan Jozua wat Rachab hun vertelde: "Ik weet," zei ze tegen hen, "dat de HEER dit land aan jullie heeft gegeven. Wij zijn doodsbang voor jullie. Alle inwoners van dit land sidderen."²⁷ Rachabs woorden weerspiegelen op hun beurt de woorden van Jozua en Kaleb in Numeri 14:8: 'Als de HEER ons goedgezind is, zal Hij ons erheen brengen en het ons geven.'

De eerste generatie had geen vertrouwen, ondanks wat ze hadden gezien. Deze nieuwe generatie vertrouwt echter op basis van wat ze van een prostituee hoorden. 'De sleutelfiguur in hun ontsnapping en hun kennis van het land en zijn bewoners is de hoer Rachab... Zij is zowel redder als orakel.'²⁸ Deze dynamiek geeft aan dat 40 jaar in de woestijn de Israëlieten de krachtigste vaardigheid bijbracht die ze konden ontwikkelen: vertrouwen op de HEER. Deze vaardigheid zou hen onoverwinnelijk maken voor hun meest geduchte vijanden.

Het geloof van Rachab en de Gibeonieten

Geloofselementen	Rachab	Gibeonieten
Basis	Horen	Horen
Middel	Leugen	Leugen
Doel	Gespaard blijven	Gespaard blijven
Onmiddellijke resultaten	Bevrijding	Bevrijding
Lange termijn resultaten	Inwonerschap	Onderworpenheid

Zoals de bovenstaande tabel aangeeft, is de eerste parallel tussen Rachab en de Gibeonieten dat hun geloof gebaseerd is op wat ze gehoord hebben. Het horen over Gods daden in het verleden ten behoeve van zijn volk is voldoende om in hen een positieve reactie van overgave teweeg te brengen, terwijl de

²⁵ Numeri 14:11

²⁶ Jozua 2:24

²⁷ Jozua 2:9

²⁸ Phyllis A. Bird, "The Harlot as Heroine: Narrative Art and Social Presupposition in Three Old Testament Texts," *Semeia* 46 (1989), blz. 127.

meeste van hun landgenoten er de voorkeur aan geven zich te verzetten. Op dit punt is hun geloof prijzenswaardig, in lijn met wat Jezus zegt in Johannes 20:29: ‘Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven.’ De houding van Rachab en de Gibeonieten verschilt opmerkelijk van die van de eerste generatie in de woestijn, die ondanks wat ze zagen niet geloofde. Door wat ze hoorden, sloeg de angst hen om het hart.²⁹ Deze uitdrukking, een idioom voor ‘de moed verliezen’ of ‘bang zijn’, verwijst proleptisch naar de Kanaänieten in het lied van Mozes,³⁰ naar de Israëlieten onder invloed van de tien verspieters,³¹ naar de inwoners van het land en zijn koningen,³² en naar de ongehoorzame Israëlieten.³³ Bovendien laat Rachabs formulering zien dat ze de religieuze aard van de oorlog begrijpt.³⁴ Het werkwoord haram (‘volledig vernietigen’), dat in Rachabs toespraak voorkomt, duidt op een object of persoon die door God aan de vernietiging is gewijd. Het concept is buiten Israël bekend, zoals het gebruik ervan in extrabijbelse teksten aantoont.

De tweede parallel gaat over hoe Rachab en de Gibeonieten hun geloof toonden door middel van onconventionele middelen. Terwijl Rachab liegt om de verspieters te beschermen, liegen de Gibeonieten om hun leven te redden. Hoe dan ook, hun daden worden gemotiveerd door de zekerheid dat God zijn beloften aan Israël zal nakomen. Hoewel we moreel gezien niet veel van deze Kanaänieten kunnen verwachten, wordt de list van de Gibeonieten anders bekeken. Volgens de verteller handelden ze sluw (*armah*), vergelijkbaar met de Hebreeuwse term die gebruikt wordt om de slang in Genesis 3 te beschrijven. In tegenstelling tot Rachabs reactionaire leugen is hun plan weloverwogen en goed georkestreerd.

De derde parallel betreft hun motivatie. In beide gevallen proberen ze gespaard te blijven van de naderende ondergang. In deze eerste stappen is hun geloof egocentrisch en zoeken ze naar tijdelijke oplossingen voor hun probleem. In dit stadium kan hun geloof niet verder kijken dan de horizon. Het is gebaseerd op angst en niet op liefde.³⁵ Hier is geloof in zekere zin een overeenkomst. Het pragmatische aspect van dit geloof als overeenkomst blijkt uit hun gebruik van het woord *chesed*. In seculiere zin verwijst het vaak naar een soort transactie waarbij ‘degene die een *chesed*-daad ontvangt, reageert met een soortgelijke *chesed*-daad, of in ieder geval dat degene die *chesed* toont mag verwachten een gelijkwaardige handeling in ruil te krijgen.’³⁶

De vierde en vijfde parallel betreffen de uitkomst van hun beslissingen. Rachab krijgt de garantie dat zij en haar gezin gespaard zullen blijven. Net als bij de Israëlieten tijdens de laatste plaag moet er een teken worden aangebracht: een scharlaken koord dat uit een raam hangt, waarschijnlijk de plek waar Rachab de spionnen met een touw liet zakken. Haar bevrijding is echter uiteindelijk een goddelijke daad. Toen de muren van Jericho instortten, moet God het gedeelte waar haar huis stond, hebben bewaard. Aan de andere kant zijn de Gibeonieten vanaf nu onaantastbaar. Ze slagen erin de bescherming te verkrijgen die ze zochten, wanneer een coalitie van Kanaänitische koningen oprukt tegen Gibeon in Jozua 10. De verdediging van Gibeon ontketent een grootschalige militaire campagne waarbij vele steden worden verwoest. Uiteindelijk wordt het bedrieglijke plan van de Gibeonieten gebruikt om Gods doel met de verovering van het land te bevorderen. De resultaten op de lange termijn zijn echter nogal verschillend. Rachab werd een voorouder van de Messias en integreerde in Israël. De Gibeonieten assimileerden ook, maar als dienaren. Ze genieten blijvende bescherming,³⁷

²⁹ Jozua 2:11

³⁰ Exodus 15:15

³¹ Deuteronomium 1:28

³² Jozua 2:9; 5:1

³³ Jozua 7:5

³⁴ Jozua 2:10

³⁵ Jozua 2:9; 9:24

³⁶ Hans-Jürgen Zobel, “חֶסֶד,” *Theological Dictionary of the Old Testament* (Grand Rapids, MI; Cambridge, UK: Eerdmans, 1986), blz. 18.

³⁷ Vergelijk met 2 Samuel 21

maar de gevolgen van hun plan blijven bestaan. ‘Ze hadden het kleed van armoede aangedaan om te bedriegen, en dit zou voor altijd het kenmerk van hun dienstbaarheid zijn.’³⁸

Deel III: Toepassing

De wonderbaarlijke genade in ons leven

Het verhaal van Rachab en de Gibeonieten herinnert ons eraan dat de Israëlieten en Kanaänieten meer zijn dan alleen etnische groepen; ze vertegenwoordigen ook geestelijke omstandigheden. Gods Israël, ongeacht iemands etniciteit, is in de eerste plaats een geestelijke gemeenschap. Iedereen wordt uitgenodigd om deel uit te maken van deze gemeenschap. Niemand is buiten Gods bereik. In die zin is de oproep van Paulus om alle barrières te slechten niet zomaar een evangelienieuwtje.³⁹

Om over na te denken: Denk eens na over plaatsen waar je vandaag de dag mensen kunt vinden die schijnbaar buiten het bereik van de genade vallen. Wat zouden jij en je lokale gemeente kunnen doen om de onbereikbaren te bereiken?

Gods wil onderscheiden

Het onvermogen van Israël om de ware identiteit van de Gibeonieten te onderscheiden, herinnert ons aan het gevaar je te laten leiden door de schijn. De leiders van Israël proefden het oude brood met hun mond in plaats van ‘de mond van de Heer’ te vragen.⁴⁰ Israëls fout is ernstig, omdat het nalaten de Heer te raadplegen, zijn roeping om Gods wil aan de wereld te bemiddelen, ondermijnt.

Laat je groep onderstaande vragen overwegen:

1. Hoe kunnen we vandaag de dag voorkomen dat we in dezelfde valkuil stappen als de Israëlieten met de Gibeonieten?
2. Op welke manier herhaalde Israël Eva's falen voor de slang in de Hof van Eden?
3. Hoe onderscheiden we vandaag de dag Gods wil? Welke rol zou de Schrift hierin moeten spelen?
4. Probeer je de laatste keer te herinneren dat je besloot een bepaalde richting te volgen zonder Gods wil te raadplegen. Wat waren de gevolgen?

³⁸ Ellen White, Patriarchen en profeten, blz. 455

³⁹ Galaten 3:28

⁴⁰ Letterlijke vertaling van Jozua 9:14

Les 3: Gedenktekens van genade

18 oktober

Deel I: Overzicht

Kerntekst: Jozua 4:23-24

Lezen: Jozua 3; Numeri 14:44; Lucas 18:18-27; Jozua 4; Johannes 14:26; Hebreeën 4:8-11.

Met de terugkeer van de spionnen is Israël klaar om het Beloofde Land binnen te gaan. Er is nog steeds een onoverkomelijke barrière, althans vanuit menselijk perspectief: de Jordaan tijdens het hoogwaterseizoen. Maar niets kan de levende God van Israël tegenhouden. Opnieuw staat Hij op het punt zijn soevereiniteit te tonen als Heer van de hele aarde (en wateren). Sinds Israël Egypte verliet, is Gods macht om wonderen te verrichten nooit het probleem geweest; het is de paraatheid van zijn volk, die opnieuw op de proef zal worden gesteld wanneer zij geroepen worden om zichzelf te heiligen. Net als hun voorouders die naar de oevers van de Rode Zee liepen, pakken de Israëlieten hun spullen en verlaten ze voor de laatste keer het kamp, voordat ze uiteindelijk Kanaän binnengaan.

Meer dan vierhonderd jaar na de eerste belofte aan Abraham lopen ze opnieuw richting de rand van het onmogelijke. Vanaf hun oversteek door de Rode Zee tot aan de oversteek door de Jordaan heeft God zijn volk opgeroepen het onmogelijke onder ogen te zien om te bewijzen dat voor Hem niets onmogelijk is. De ark van het verbond gaat voor hen uit om te laten zien dat de tocht over het droge geen toeval of een door mensen bedacht plan is, maar een daad van God. De oversteek van de Jordaan markeert de geschiedenis als een unieke dag. De tocht is ook geografisch gemarkeerd met de twee groepen van twaalf stenen. De vraag is of deze gebeurtenis de herinnering van toekomstige generaties zal markeren of niet. Helaas zou de spirituele betekenis van deze stenen na verloop van tijd in de vergetelheid raken. Deze tragische vergetelheid leidde Israël niet alleen tot afgoderij, maar ook terug naar Egypte.

Deel II: Commentaar

Vloeibare theologie

Er bestaan verschillende parallellen tussen de doortocht door de Rode Zee en de Jordaan. Daaronder vallen drie belangrijke Hebreeuwse termen: (1) het Hebreeuwse werkwoord *pl'* ('wonder'), dat beide wonderbaarlijke doortochten aanduidt;⁴¹ (2) het woord *ned*, dat verwijst naar de ophoping van water als een 'hoop';⁴² en (3) het zeldzame woord *harabah*, dat 'droog land' betekent.⁴³ Bovendien trekt God zelf een parallel tussen Mozes en Jozua in Jozua 3:7, waarbij hij de twee episodes expliciet met elkaar verbindt. De psalmist ziet de twee gebeurtenissen als één geheel.⁴⁴

Maar wat is de theologische betekenis van de doortocht door de Jordaan? Deze week heeft de auteur ons al door de typologische betekenis van de gebeurtenis geleid in het licht van Jezus en de kerk. Zo kunnen we hier de theologische betekenis van de oversteek voor het oorspronkelijke publiek verkennen.

Als je vandaag de dag de Jordaan bezoekt, is het moeilijk je voor te stellen welke uitdaging de oversteek millennia geleden voor Israël betekende. Ten eerste heeft de irrigatie voor landbouwdoeleinden en menselijke consumptie langs de 360 kilometer lange rivierbedding de omvang

⁴¹ Exodus 15:11; Jozua 3:5

⁴² Exodus 15:8; Jozua 3:16

⁴³ Exodus 14:21; Jozua 3:17

⁴⁴ Bijvoorbeeld Psalm 114:1, 3, 5

en de stroomsnelheid aanzienlijk verminderd. Ten tweede geeft de viering van Pesach, direct na de oversteek, aan dat de oversteek van de Jordaan in de lente plaatsvond, toen de rivier in sommige gebieden wel anderhalve kilometer breed kon zijn, als gevolg van de smeltende sneeuw in de hooglanden. Deze gegevens betekenen dat het oversteken van dit grote wateroppervlak met sterke stromingen of zelfs puin geen minder wonder was dan de doortocht door de Rode Zee.

In de ogen van oude volkeren uit het Nabije Oosten, zoals de Kanaänieten, had de zee mythologische nuances. Het was de plek waar hun goden vandaan kwamen toen de krachten van chaos werden bedwongen door machtigere goden. Volgens de Kanaänitische mythe werd Baäl, de beschermgod van het land, de oppergod van de storm toen hij Yam (het Hebreeuwse woord voor ‘zee’), de god van de zee, versloeg. Zo ‘wonnen volkeren in het oude polytheïstische denken veldslagen op aarde, omdat hun beschermgoden veldslagen in de kosmos wonnen. Als Jahweh, de God van Israël, de macht van de riviergod in volle vloed zo gemakkelijk kon verslaan en aan zijn doeleinden kon onderwerpen, wat zou Hij dan met Baäl doen? Wat zou Jahwehs volk dan met Kanaän doen?’⁴⁵ Met deze historische achtergrond in gedachten drukt de oversteek van de Jordaan een drievoudige theologische dimensie uit die voor moderne lezers niet direct duidelijk is. Ten eerste benadrukt Gods status als ‘Heer van de hele aarde’⁴⁶ een essentieel verschil tussen de Kanaänitische godheden en de HEER. Zijn heerschappij is niet beperkt tot enig gebied. De hele aarde behoort Hem toe en valt onder zijn jurisdictie. Hij is de ware eigenaar en Heer van de wereld, en in die zin is Baäl, wat ook ‘eigenaar’ of ‘heer’ betekent, een bedrieger. Gods macht over het water dient als bewijs van zijn suprematie.

Ten tweede is God overwinnaar. Zowel in de Babylonische als in de Kanaänitische mythologie worden Mardoek en Baäl de belangrijkste goden wanneer ze machtige, waterige krachten verpletteren. Zowel in poëtische als in profetische passages wordt de HEER geprezen voor het overwinnen van kosmische vijanden, beschreven als een zeedraak of een slang, ook wel Rahab of Leviatan genoemd.⁴⁷ Wanneer de HEER de waterige krachten van de chaos overwint, is zijn overwinning oppermachtig. Het cruciale verschil tussen God en deze goden is echter dat Hij een levende God is,⁴⁸ die in de werkelijke tijd handelt. De HEER is geen god uit de mythologie; Hij is de God van de geschiedenis.

Ten slotte is de HEER een heilige God. De ark van het verbond komt minstens twintig keer voor in Jozua 3 en 4, wat de betekenis ervan in het verhaal benadrukt als een fysieke representatie van Hem die letterlijk voor hen uitgaat.⁴⁹ De glorie van God, die op de ark rustte in het allerheiligste van het heiligdom, was een zichtbare manifestatie van de Goddelijke aanwezigheid. Zo'n teken van zijn aanwezigheid was echter slechts één keer per jaar zichtbaar voor de hogepriester, en alleen onder beperkte rituele omstandigheden. Tijdens de oversteek van de Jordaan liepen de priesters met de ark ongeveer een kilometer voor het volk uit en bleef alleen tijdens de daadwerkelijke oversteek in het midden van de rivierbedding in hun zicht. In tegenstelling tot de afgoden van Kanaän, die naar het beeld van hun menselijke ‘makers’ waren geschapen, vormde God een nieuwe natie naar zijn gelijkenis, zoals verwoord in het gebod: ‘Wees heilig, want Ik ben heilig.’⁵⁰

Deze drie theologische aspecten – Gods heerschappij, overwinning en heiligheid – hadden de Israëlieten in gedachten moeten hebben toen ze het afgodische land Kanaän binnentrokken. De herinnering aan deze spectaculaire dag had moeten dienen als tegengif tegen afgoderij, een tegengif dat Israël helaas niet innam.

⁴⁵ Joseph Coleson, “Joshua,” in *Cornerstone Biblical Commentary: Joshua, Judges, Ruth* (Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 2012), blz. 56

⁴⁶ Jozua 3:11, 13

⁴⁷ Vergelijk met Job 41:1; Psalm 74:14; Jesaja 30:7

⁴⁸ Jozua 3:10

⁴⁹ Jozua 3:11

⁵⁰ 1 Petrus 1:16; zie ook Leviticus 19:2

Het probleem van het (niet) herinneren

Het concept van herinnering in de Bijbel is dynamisch, omdat het meer omvat dan alleen het cognitieve proces van het herinneren van informatie. Dit concept wordt getoond wanneer God bij verschillende gelegenheden zijn volk ‘herinnert.’⁵¹ Wanneer God herinnert, handelt Hij gunstig jegens zijn volk. Gods oproep aan zijn volk om te herinneren is daarom ook een oproep aan hen om actie te ondernemen.

Herinnering moet in tijd en ruimte op verschillende manieren worden uitgevoerd, zoals het doorgeven van tradities van ouders op kinderen, het bouwen van monumenten zoals dat van Jozua 4, en, het allerbelangrijkst, door rituelen en vieringen tijdens de grote feesten in de religieuze kalender. Het is veelzeggend dat deze feesten een drievoudig karakter hadden. Ten eerste herdachten ze Gods daden in het huidige leven van Israël, tijdens de seizoenen van zaaien en oogsten. Ten tweede herdachten deze feesten Gods daden in het verleden, met name die met betrekking tot de Exodus en de verovering. En ten slotte wezen ze ook typologisch op Gods daden in de toekomst in het eschatologische tijdperk, ingeluid door Jezus. Zo omvat de bijbelse dynamiek van de herinnering niet alleen het verleden, maar stelt ons ook in staat om dankbaar in het heden te leven en hoopvol naar de toekomst te kijken.

Helaas gaf Israël geen gehoor aan de goddelijke raad om te herinneren. Het boek Rechters begint met een sombere noot over het geestelijk geheugenverlies van de generatie na Jozua's dood: zij waren niet vertrouwd ‘met de HEER en wat Hij voor Israël had gedaan.’⁵² Later stelt de verteller expliciet: ‘Ze verhieven Baäl-Berit tot god en vergaten de HEER, hun God, die hen had bevrijd van de hen omringende vijanden.’⁵³

Het resultaat was afvalligheid in de vorm van afgoderij, die bleef voortbestaan gedurende de geschiedenis van Israël, van Salomo tot Sedekia, de laatste Joodse koning vóór de ballingschap. Afgoderij is het natuurlijke gevolg van geestelijke vergeetachtigheid. Dit resultaat is overduidelijk in het verhaal van Gomer, die, als symbool van Israël, vergat dat het God was geweest, niet Baäl, die ‘haar graan, nieuwe wijn en olie had gegeven, en haar zilver en goud had vermenigvuldigd, dat zij voor Baäl hadden klaargemaakt.’⁵⁴ In die zin is afgoderij ondankbaarheid, gebaseerd op een catastrofale geestelijke amnesie. Israëls radicale vergeetachtigheid leidde tot een bijna volledig verlies van zijn identiteit vóór de Babylonische ballingschap, op een restant na. Velen die tijdens de ballingschap in het land achterbleven, kozen ervoor terug te keren naar Egypte. De geschiedenis van de koningen van Israël en Juda eindigt met de omgekeerde Exodus – met alle in leven gebleven mensen in Jeruzalem die naar Egypte terugkeerden.⁵⁵ Deze ballingschap is het afschuwelijke gevolg van geestelijke vergeetachtigheid.

Deel III: Toepassing

Evangelische mogelijkheden

In de oorspronkelijke context van het Oude Testament benadrukken de wonderen van de Rode Zee en de Jordaan Gods goddelijke macht om de krachten van het kwaad te overwinnen en zijn superioriteit over alle andere godheden. Deze publieke vertoningen waren niet alleen bedoeld als demonstraties van goddelijke kracht op zich, maar ook als evangelisatiemogelijkheden, zodat andere volken de waarheid over de God van Israël konden leren kennen.

⁵¹ Bijvoorbeeld Exodus 2:24

⁵² Rechters 2:10

⁵³ Rechters 8:33b-34

⁵⁴ Hosea 2:10

⁵⁵ Jeremia 43:7

Hoe kun je elke ervaring met God in je leven gebruiken als een kans om anderen de ware aard te laten zien van de God die je aanbidt?

Terugdenken aan het verleden

Een van de leukste momenten die we als gezin hebben, is het moment waarop we oude foto's doorbladeren. Deze foto's zijn bevroren momenten in de tijd, gevuld met emoties. Herdenken is in zekere zin het herbeleven van die herinneringen.

Beschouw je leven als een groot fotoalbum en probeer de momenten te identificeren waarop je Gods krachtige aanwezigheid in je eigen leven kunt zien.

In een preek getiteld 'When God Remembers' zei Hans K. LaRondelle dat het herinneren van 'het verleden betekent dat we onze hoop voor de toekomst vernieuwen'. In dezelfde geest, sprekend over hoe God de adventbeweging leidde, zegt Ellen White gedenkwaardig: 'We hebben niets te vrezen voor de toekomst, behalve als we de weg zullen vergeten waarop de Heer ons heeft geleid.'⁵⁶

Deel met je groep hoe de herinnering aan Gods daden in je leven je heeft bemoedigd in moeilijke tijden.

⁵⁶ Life Sketches, blz. 196

Les 4: Het conflict achter alle conflicten

25 oktober

Deel I: Overzicht

Kerntekst: Jozua 10:14

Lezen: Jozua 5:13-15; Jesaja 37:16; Openbaring 12:7-9; Deuteronomium 32:17; Exodus 14:13-14; Jozua 6:15-20.

Er bestaat geen twijfel over dat het boek Jozua ook een oorlogsboek is. Gods directe betrokkenheid bij de verovering van Kanaän heeft echter een drastische invloed op de aard van deze oorlog, die door sommigen een ‘heilige oorlog’ wordt genoemd. Voor degenen die door de angel van oorlog worden geraakt, kan de combinatie van ‘oorlog’ en ‘heilig’ echter bijzonder verontrustend zijn. Voor veel christenen is Gods karakterisering als een krijger die de Israëlieten niet alleen beveelt op te trekken tegen de Kanaänieten en andere volken, maar ook voor hen vecht, echter nog verontrustender. Deze week zullen we proberen dit gevoelige en beladen onderwerp aan te pakken.

Onze studie van dit onderwerp omvat een tweeledige benadering. Het eerste deel heeft betrekking op het wereldbeeld, dat de lens biedt waardoor we bijbelse gegevens interpreteren. Het tweede deel omvat een goede analyse van de bijbelse gegevens zelf, inclusief een goed begrip van de bijbelse taal, de literaire aspecten ervan en de historische context. De les van deze week richt zich op het eerste deel van deze benadering. Het grote conflict tussen goed en kwaad, dat begon met de opstand van Lucifer in de hemel, is een onmisbaar aspect van de juiste wereldvisie om met deze ingewikkelde kwestie om te gaan. Gods betrokkenheid bij Jozua's oorlogen kan alleen correct worden begrepen in het licht van zijn deelname aan dit bredere conflict. Het juiste begrip van dit grote conflict heeft invloed op alle bijbelse doctrines. Het is geen overdrijving te stellen dat het grote conflict de meest geschikte adventistische lens is om deze kwestie en de Schrift als geheel te interpreteren. Sterker nog, de Bijbel moedigt ons aan deze lens vanaf het allereerste begin te gebruiken.

Deel II: Commentaar

Het grote conflict als het theologische raamwerk van de Schrift en het adventisme

Een ontoereikende waardering van het grote verhaal van het kosmische conflict zal onvermijdelijk het vermogen van de bijbeluitlegger beperken om niet alleen het concept van Jozua's heilige oorlog te begrijpen, maar ook het grotere geheel van de Schrift. Een gebrekkige perceptie van dit wereldbeeld beïnvloedt bijna elke bijbelse leerstelling. Sterker nog, alleen ‘een begrip van het kosmische conflict verschaft de christen een wereldbeeld van de geschiedenis dat zowel rationeel als coherent is.’⁵⁷

De betekenis van dit wereldbeeld blijkt duidelijk uit hoe het grote conflict het geloofssysteem van de Adventkerk vormgeeft. Zoals we zullen zien, kunnen de 28 geloofspunten van de kerk worden onderverdeeld in zes doctrines. Hier geven we een korte samenvatting van hoe het wereldbeeld van het grote conflict deze geloofsovertuigingen beïnvloedt.

God

Wanneer God met het kwaad omgaat, richt Hij zich niet alleen op de menselijke situatie, maar werkt Hij er ook aan om zijn gerechtigheid te tonen aan de hele schepping in de werelden die niet door de zonde zijn aangeraakt.⁵⁸ Centraal in het grote conflict staat de ‘theodicee’. In een zelfopgelegde,

⁵⁷ Frank Holbrook, “The Great Controversy” in Handbook of Seventh-day Adventist Theology, ed. Raoul Dederen (Hagerstown, MD: Review and Herald, 2000), blz. 995.

⁵⁸ 1 Korintiërs 4:9

tijdelijke beperking laat God het kwaad zich ontwikkelen tot een bepaald punt om zijn ware aard te tonen, zodat zijn schepping het in het ware licht kan zien. Op deze manier kunnen zij Gods liefde en gerechtigheid beseffen wanneer zij een bepaalde crisis binnen de grote strijd aanpakken. Elke lezing van de Schrift zonder deze perceptie zal uiteindelijk een vertekend beeld van Gods karakter opleveren, of het nu gaat om zijn vermogen of zijn bereidheid, een einde te maken aan het kwaad. Daarom moet de goddelijke aankondiging over de vernietiging van de Kanaänieten, 400 jaar vóór Jozua, tegen deze achtergrond worden gezien.⁵⁹ God liet het kwaad in het land zich ontwikkelen tot een bepaalde grens. In deze context geeft God het land niet alleen aan Israël, maar veroordeelt Hij de aanhoudende zonde van die volken door hen uit het land te verdrijven.⁶⁰

De mens

God schiep de mens naar zijn beeld en gelijkenis. Onsterfelijkheid was afhankelijk van hun loyaliteit, gebaseerd op hun vrije wil om zich te houden aan hun rol als mederegeerders van de Schepper.⁶¹ De opstand die in de hemel was begonnen, werd overgebracht naar de aarde toen het eerste paar ervoor koos zich met Satan te verbinden door ongehoorzaam te zijn aan een duidelijk en direct gebod van God.⁶² Als gevolg hiervan kwamen dood, verval en lijden de eens zo volmaakte omgeving van de wereld binnen. Vanaf dat moment werden mensen geboren met een neiging tot het kwaad,⁶³ wat, zonder Gods tussenkomst, de wereld in een staat van chaos zou brengen.⁶⁴ Vanwege Gods heilige en liefdevolle aard kan Hij niet onverschillig staan tegenover zonde en de menselijke neiging tot kwaad.⁶⁵ Daarom treedt Hij, als rechtvaardige Rechter, op om de destructieve spiraal van zonde te doorbreken.⁶⁶ De verovering van Kanaän en de vernietiging van degenen die besloten zich aan deze vicieuze cirkel vast te klampen, weerspiegelen het goddelijke verlangen om het kwaad uit te roeien.

Bevrijding

De opkomst van het kosmische conflict overviel God niet onvoorbereid. Er was al een reddingsplan opgesteld in de trinitarische eeuwige gemeenschap.⁶⁷ Centraal in dit plan stond de verzoenende dood van Jezus en zijn bediening in het hemelse heiligdom.⁶⁸ In Jezus heeft de mensheid een nieuwe kans en kan zij, door zijn kracht, de zonde overwinnen.⁶⁹ Aan het kruis betaalde Hij de prijs door in onze plaats te sterven; in zijn hemelse bediening stelt Hij zijn verdiensten beschikbaar aan alle mensen. In het licht van wat Jezus deed, is niemand buiten Gods vermogen om te herstellen, zelfs niet in het hart van Kanaän, zoals het verhaal van Rachab en de Gibeonieten onthult.

De Kerk

Door Jezus' offer aan het kruis en zijn daaropvolgende bediening in het hemelse heiligdom, ontstaat er een nieuwe schepping. Deze nieuwe gemeenschap van gelovigen wordt aangemoedigd zich onder leiding van de opgestane Heiland te verzamelen in de kerk (*ekklesia*), ook bekend als het lichaam van Christus.⁷⁰ De kerk heeft de missie om het eeuwige evangelie te verkondigen in de context van de gehele raad Gods en mensen uit alle volken tot haar gemeenschap te brengen.⁷¹ In de eschatologische

⁵⁹ Genesis 15:13-15

⁶⁰ Leviticus 18:24-25

⁶¹ Genesis 1:27; 2:15-17

⁶² Genesis 3

⁶³ Romeinen 3:23

⁶⁴ Romeinen 8:22

⁶⁵ Habakuk 1:13

⁶⁶ Openbaring 20:14

⁶⁷ 1 Petrus 1:20

⁶⁸ Hebreeënen 9:11-28

⁶⁹ Kolossenzen 2:13

⁷⁰ 1 Korintiërs 12:27

⁷¹ Openbaring 14:6; Handelingen 20:27; Matteüs 28:18-20

afronding van de grote strijd op aarde speelt de kerk een cruciale rol in Gods plan. Om deze reden is ze hevig aangevallen door Satan. God heeft echter altijd een getrouw overblijfsel bewaard dat uiteindelijk door de heilige Geest de kracht zal ontvangen de laatste uitnodiging van genade voor de mensheid te verkondigen. Zoals het militante Israël in het verleden overwon, zo zal de militante kerk, onder leiding van de nieuwe Jozua – Jezus – uiteindelijk triomferen.

Dagelijks leven

Het kosmische conflict is het verhaal dat ons leven vormgeeft en dat elk aspect beïnvloedt, zoals hoe we omgaan met financiën, met anderen en hoe we persoonlijke beslissingen nemen. Als leden van het lichaam van Christus worden we aangespoord Jezus na te volgen door een leven van trouw leerlingenschap, gekenmerkt door radicale overgave en gehoorzaamheid aan God.⁷² Hoewel redding niet wordt verdiend door gehoorzaamheid aan Gods wet, dient het afstemmen van onszelf op de morele principes van zijn wet als bewijs van onze nieuwe ervaring van redding in Christus. Gehoorzaamheid aan goddelijke geboden, vooral het in acht nemen van de zevende dag als sabbat, als een daad van aanbidding, zal in het middelpunt van de controverse staan tijdens de laatste momenten van deze kosmische oorlog op aarde.⁷³ Op dezelfde manier werden de Israëlieten in het Beloofde Land opgeroepen in heiligheid voor de Heer te leven en de positieve resultaten van gehoorzaamheid te ervaren als een natie van priesters.

Gebeurtenissen van de eindtijd

Ten slotte is de impact van het wereldbeeld van het grote conflict nog substantiëler op de leer van de gebeurtenissen in de laatste dagen. De eindtijd begint na het einde van de profetische periode van 2300 dagen en baant de weg voor het goddelijk oordeel in drie fasen.

De eerste fase, ook bekend als het oordeel vóór de Advent, begon op 22 oktober 1844, toen de restauratie/reiniging van het hemelse heiligdom begon.⁷⁴ Deze fase duurt voort tot de wederkomst van Jezus, die de tweede gerechtelijke fase inleidt, ook bekend als het bewijsgericht oordeel, waaraan de verlostten zullen deelnemen tijdens hun verblijf van 1000 jaar in de hemel.⁷⁵ Aan het einde van deze periode sluit het uitvoerende oordeel het kosmische conflict af met de vernietiging van Satan, zijn engelen en alle onboetvaardige zondaars.⁷⁶

Wat wordt er in elke fase verwacht? De theodicee. De theodicee is Gods zorg om zijn liefde en gerechtigheid te tonen door het kwaad uit het universum te bannen. In het oordeel vóór de komst van de Heer openbaart Hij zijn gerechtigheid en liefde aan de niet-gevallen werelden door zijn volk te redden en de kleine horen en zijn volgelingen te veroordelen. In het bewijskrachtige oordeel openbaart God hetzelfde aan de verlostten wanneer zij uit de hemelse geschriften vernemen waarom sommige mensen gered werden en anderen verloren gingen. Ten slotte, in het uitvoerende oordeel, aan het einde van het millennium, zullen zelfs Satan, de gevallen engelen en de verlorenen knielen in erkenning dat God rechtvaardig is.⁷⁷ Deze groep omvat al die Kanaänieten die, net als de andere verlorenen, weigerden Gods genade te aanvaarden.

Deel III: Toepassing

De huidige geestelijke strijd

⁷² Openbaring 14:12

⁷³ Openbaring 12-13

⁷⁴ Daniël 8:14

⁷⁵ Openbaring 20:4-6

⁷⁶ Matteüs 25:41; Openbaring 20:9, 14

⁷⁷ Romeinen 14:11

In veel situaties wordt de geestelijke aard van Israëls strijd duidelijk door Gods directe betrokkenheid. Denk goed na over de volgende gebeurtenissen en bedenk hoe ze christenen vandaag de dag kunnen leren over de aard van geestelijke oorlogvoering en de manieren waarop wij de overwinning kunnen behalen. Let op de interactie tussen menselijke en goddelijke krachten.

Rechters 7. Gideon overwint de Midjanieten met slechts 300 man, nadat hij 32.000 man heeft weggestuurd. Het resterende leger verslaat het grote leger van de Midjanieten door kruiken te breken en op trompetten te blazen.

2 Koningen 6:24–7:20. Terwijl de uitgehongerde inwoners binnen de stadsmuren van Samaria zich er totaal niet van bewust zijn dat de gebeurtenissen plotseling in hun voordeel zijn gekeerd, verkennen vier melaatsen het lege kamp van het enorme Aramese leger, dat zijn positie in allerijl heeft verlaten en in verwarring alles heeft achtergelaten.

Jesaja 36–38. Onder overweldigende druk vraagt koning Hizkia de Heer en de profeet Jesaja om hulp. Het 185.000 man sterke leger van Sanherib, de Assyrische koning, vormt de grootste bedreiging waarmee Jeruzalem ooit te maken heeft gehad. In deze existentiële crisis grijpt God op wonderbaarlijke wijze in om de hulpeloze stad te redden.

1. Vergelijk deze verslagen nu met de beschrijving van de laatste slag in de menselijke geschiedenis, waarover Johannes schrijft in Openbaring. Wat hebben ze gemeen?

2. Hoe versterken de gevechten van Israël het beste jouw geloof in de uitkomst van het kosmische conflict in Openbaring?

Lees Openbaring 20:7-15. In een laatste confrontatie brengt Satan een groot leger bijeen om zijn laatste aanval op God en de verlost in het Nieuwe Jeruzalem te lanceren.

Hoe wordt met deze laatste slag de oorlog achter alle oorlogen beëindigd?

Les 5: God vecht voor je

1 november

Deel I: Overzicht

Kerntekst: Jozua 10:42

Lezen: *Genesis 15:16; Leviticus 18:24-30; 2 Timoteüs 4:1, 8; Exodus 23:28-30; Deuteronomium 20:10, 15-18; Jesaja 9:6.*

Zoals vorige week al werd gezegd, is de kwestie van goddelijke oorlog in het Oude Testament verbijsterend. Om met deze kwestie om te gaan, moet je het wereldbeeld van het kosmische conflict begrijpen en de bijbelse gegevens goed analyseren. De uitlegger moet ten minste vier aspecten in overweging nemen wanneer hij het bijbelse verslag doorneemt.

Ten eerste leggen moderne lezers vaak hun hedendaagse kijk op oorlog op aan de Schrift. Religieuze oorlog in de theocratie van het Oude Testament is uniek en moet dienovereenkomstig worden geïnterpreteerd.

Ten tweede is het ook nodig om de historische context van Kanaän en zijn religie te kennen om te begrijpen waarom de inwoners uit het land werden verdreven.

Ten derde was het nooit Gods bedoeling om de inwoners van het land uit te roeien; Hij had betere plannen met hen. Maar omdat ze volhardden in het voortzetten van de vernietigingsroute, oefende God zijn rol als Rechter uit. Zijn liefdevolle natuur kan niet toestaan dat het kwaad ongecontroleerd zijn gang kan gaan.

Tenslotte is het bij het lezen van elk problematisch deel van het Oude Testament noodzakelijk om het traject van Gods bedoelingen voor zijn volk en de mensheid op te merken.

Oorlog, met al zijn angstaanjagende gevolgen, maakte nooit deel uit van Gods plan voor de wereld. Hij werkt aan het herstel van eeuwige vrede in onze wereld en in het universum. Maar om dat te doen moet Hij het kwaad voor eens en altijd uitroeien, niet alleen op een krachtige, maar ook op een wijze manier.

Deel II: Commentaar

Het bijbelse concept van heilige oorlog

In zijn commentaar op Exodus geeft Douglas K. Stuart een inzichtelijke karakterisering van goddelijke oorlog in bijbelse zin. Dit soort oorlog, meestal uitgedrukt door het Hebreeuwse werkwoord *haram*, of het zelfstandig naamwoord *herem*, omvat het op grote schaal vernietigen van mensenlevens en soms ook eigendommen en dierenlevens. Vanwege de relevantie wordt Stuarts lijst hier met enkele aanpassingen weergegeven.⁷⁸

1. In het unieke landschap van het oude Israël was geen professioneel leger toegestaan. De veldslagen werden uitgevochten door amateurs en vrijwilligers, een schril contrast met de geprofessionaliseerde militaire structuren in de oudheid en die we vandaag de dag kennen.

⁷⁸ Bewerkt uit Douglas K. Stuart, *Exodus: The New American Commentary* [Nashville: Broadman & Holman, 2006], deel 2, blz. 395-397

2. Soldaten werden niet betaald. Ze gehoorzaamden Gods bevelen in de context van het verbond en mochten niet vechten voor persoonlijk gewin. In veel gevallen betekende dit dat ze geen buit mochten achterhouden of plunderingen doen.
3. Goddelijke of heilige oorlog mocht alleen gevoerd worden voor de verovering of verdediging van het Beloofde Land in die specifieke historische samenhang. Na de verovering was elke aanvalsoorlog strikt verboden. Israël was geroepen om te vechten voor het Beloofde Land in een specifieke geografische en historische context. Nadat ze het land hadden veroverd en hun grondgebied hadden geconsolideerd, mochten de Israëlieten de grenzen van het Beloofde Land niet door oorlog uitbreiden. God had zijn volk niet geroepen om een expansionistisch militair rijk te worden.
4. Het initiëren van een heilige oorlog, beschouwd als een goddelijke daad, lag uitsluitend in Gods handen, uitgevoerd door zijn uitverkoren profeten, zoals Mozes en Jozua. Dit onderstreept dat oorlog nooit een menselijk initiatief mag zijn, maar eerder een heilige plicht. In the unique landscape of ancient Israel, no professional army was permitted. The
5. Gods betrokkenheid bij de heilige oorlog vereiste geestelijke voorbereiding, waaronder vasten, onthouding van seks of andere vormen van zelfverloochening. De ceremonie van de besnijdenis en de viering van het Pascha, in de context van de verbondsvernieuwing, maakten deel uit van deze voorbereiding.⁷⁹
6. Een Israëliet die een van deze regels van de heilige oorlog overtrad, werd een vijand. Omdat op de overtreding de doodstraf stond, zou de uitdager een *herem* worden, namelijk toegewijd aan de vernietiging.
7. Tot slot leidde Gods directe betrokkenheid tot beslissende en snelle overwinningen in de context van de gelovige heilige oorlog. Voorbeelden hiervan zijn vele veldslagen tijdens de verovering⁸⁰ en gelegenheden waarbij Israël of Juda met Gods hulp zijn grondgebied verdedigde tegen machtige binnenvallende troepen.⁸¹ Omgekeerd zijn er negatieve voorbeelden waarin het gebrek aan betrokkenheid van God resulteerde in een nederlaag,⁸² zoals toen de Israëlieten zonder goddelijke toestemming tegenover de Amalekiten stonden en verslagen werden bij Chorma of toen ze verslagen werden door het onbeduidende leger van Ai.⁸³

Met het einde van de theocratische natie was de toepassing van deze regels niet langer haalbaar en daarom werd de heilige oorlog overbodig. Helaas wordt het religieuze discours zelfs vandaag de dag nog gebruikt om oorlogen te rechtvaardigen. In het licht van de Schrift is een dergelijk gebruik echter een verdraaiing van de bijbelse tekst, een feit dat ons des te kritischer zou moeten maken ten opzichte van de retoriek die tegenwoordig wordt gebruikt om oorlogen te rechtvaardigen.

De huidige regels tonen het unieke karakter van goddelijke oorlog in de Bijbel aan. De oorlogspraktijk van Israël weerspiegelt een goddelijke aanpassing aan de menselijke conditie. In een cultuur waarin oorlog, wreedheid en geweld de norm waren, leren deze regels ons drie essentiële aspecten van de heilige oorlog die moderne lezers in gedachten moeten houden wanneer zij zich bezighouden met deze verbijsterende bijbelpassages: (1) Oorlog was beperkt tot specifieke situaties; (2) rechtvaardige oorlogen werden gedefinieerd door God, die als enige het menselijk hart en de toekomst kent; en (3) oorlog vertegenwoordigde uiteindelijk een afwijking van Gods vredestraject.

⁷⁹ Jozua 5:1-12

⁸⁰ Jozua 6:16-21; 10:1-15

⁸¹ 2 Samuel 5:22-25

⁸² 1 Samuel 31:1-7

⁸³ Numeri 14:39-45; Jozua 7:2-4

Het goede nieuws ten aanzien van Gods toorn

Goddelijke oorlog is een concrete manifestatie van Gods toorn, niet alleen jegens de Kanaänieten en andere volken, maar ook jegens zijn eigen volk in bijbelse tijden. Bovenstaande observaties verklaren misschien de aard van goddelijke oorlog, maar ze leggen niet uit hoe deze schijnbaar tegenstrijdige dimensies van Gods persoonlijkheid – liefde en woede – met elkaar in overeenstemming gebracht kunnen worden. Sterker nog, Gods toorn is tegenwoordig geen populair onderwerp. De beroemde protestantse theoloog C.H. Dodd beschouwde Gods toorn als ‘een archaïsche uitdrukking’.⁸⁴ Hoewel het tegenwoordig een minder populair onderwerp is, kan Gods toorn niet over het hoofd worden gezien, aangezien deze 580 keer in het Oude Testament en 100 keer in het Nieuwe Testament wordt genoemd. Goddelijke toorn is geworteld in vier onveranderlijke aspecten van Gods karakter.

Ten eerste: God is heilig. Israël is geroepen heilig te zijn, omdat de Heer heilig is.⁸⁵ In het boek Jesaja wordt God 27 keer aangeduid als de ‘Heilige van Israël’.⁸⁶ De engelen verklaren in Gods aanwezigheid: ‘Heilig, heilig, heilig.’⁸⁷ Zijn heiligheid onderscheidt Hem van zondige mensen, die zelfs geen glimp van zijn fysieke aanwezigheid kunnen verdragen zonder als dood op de grond te vallen.⁸⁸ Gods heiligheid is onverenigbaar met het kwaad, en daarom verafschuwt Hij zonde, gebaseerd op dit intrinsieke aspect van zijn aard. In zijn dialoog met God roept de profeet Habakuk uit: ‘Uw ogen zijn te zuiver om het kwaad te kunnen aanzien, de ellende te kunnen verdragen.’⁸⁹

Ten tweede is God rechtvaardig. David bevestigt: ‘Rechtvaardig is de HEER, Hij heeft rechtvaardigheid lief. De oprechte zal zijn gelaat aanschouwen.’⁹⁰ Zelfs in de menselijke sfeer hopen we dat er gerechtigheid geschiedt. Het is interessant om te zien hoe mensen terecht gerechtigheid eisen wanneer ze geconfronteerd worden met onrecht op menselijk niveau, maar worstelen met het idee van God, als de ultieme Rechter, die gerechtigheid verleent door het kwaad en degenen die het omarmen te veroordelen. Naar het levendige beeld van de zielen van de martelaren onder het altaar roepen ze uit: ‘O heilige en betrouwbare Heer, wanneer zult U de mensen die op aarde leven eindelijk straffen en ons bloed op hen wreken?’⁹¹ Ze verwachten gerechtigheid, want God is rechtvaardig.

Ten derde schept God wezens met een vrije wil. God heeft zijn schepselen niet geprogrammeerd om Hem lief te hebben en te gehoorzamen. Juist daarom kunnen ze slechte keuzes maken die indruisen tegen zijn heilige wil en slechte gevolgen hebben. Dit voorrecht komt duidelijk tot uiting in het concept van het verbond, dat een overeenkomst tussen twee partijen impliceert. Reflecterend op dit aspect van het verbond, getuigt Jozua tot Israël: ‘Ikzelf en mijn familie zullen de HEER dienen.’⁹²

Ten slotte is God liefde. Sommigen vinden het misschien onbegrijpelijk hoe Gods toorn zijn liefde kan openbaren. In wezen is God ook liefde.⁹³ Hij verklaart zijn liefde aan Israël in meelevende bewoordingen: ‘Ik heb je altijd liefgehad, mijn liefde zal je altijd vergezellen.’⁹⁴ Onverschilligheid, niet toorn, is het tegenovergestelde van liefde. Een onverschillige God kan dus angst verdienen, maar nooit toewijding. Hij is allesbehalve apathisch. In menselijke termen: ouders haten en reageren

⁸⁴ Dodd, *The Epistle of Paul to the Romans: The Moffatt New Testament Commentary* (New York: Harper & Brothers Publishers, 1932), blz. 20

⁸⁵ Leviticus 11:44

⁸⁶ Zie Jesaja 1:4; 60:14

⁸⁷ Openbaring 4:8; Jesaja 6:3

⁸⁸ Daniël 10:8-9; Openbaring 1:17

⁸⁹ Habakuk 1:13a

⁹⁰ Psalm 11:7

⁹¹ Openbaring 6:10

⁹² Jozua 24:15

⁹³ 1 Johannes 4:8

⁹⁴ Jeremia 31:3

dienovereenkomstig op wat hun kinderen doet lijden. Waarom zouden we minder van God verwachten?

Natuurlijk ervaart een volmaakte God geen boosheid zoals wij. In mysterieuze zin is zijn toorn volmaakt en heilig. Zo'n mysterie is aanwezig aan het kruis van Jezus, waar liefde en woede, genade en oordeel, en leven en dood krachtig met elkaar verweven zijn. De uitstorting van de goddelijke kwaadheid is oprecht en concreet. Toch is er voor hen die op Christus vertrouwen en nederig alle zelfvertrouwen en trots opgeven aan de voet van zijn kruis, geen reden tot angst, want 'volmaakte liefde sluit angst uit.'⁹⁵ Bovendien ervoer Jezus Gods toorn in onze plaats.

Deel III: Toepassing

Tegenwoordige heilige oorlog?

Bedenk hoe religieus discours sinds de oudheid is gebruikt om oorlog te rechtvaardigen en te bevorderen. In de christelijke context zijn de kruistochten een goed voorbeeld. In deze militaire campagne, gesanctioneerd door de Roomse Kerk, geloofden de kruisvaarders dat ze op een spirituele missie waren om het Heilige Land te bevrijden van de islamitische indringers.

Hoewel de meesten van ons het ermee eens zijn dat elke natie het recht heeft om zichzelf te verdedigen tegen agressors, zou de religieuze retoriek van de heilige oorlog vandaag de dag niet gebruikt moeten worden. Waarom niet? (Denk bij het formuleren van je antwoord aan het bijbelse concept van de heilige oorlog).

Overwinning door liefde

Jezus won de oorlog tussen goed en kwaad op een onverwachte en onconventionele manier. Denk met je groep na over onderstaande gedachte:

'Dus in plaats van te vechten en te "winnen", koos Jezus ervoor te "verliezen". Of beter, Hij koos ervoor te verliezen naar de maatstaven van het koninkrijk van de wereld, zodat Hij kon winnen naar de maatstaven van het koninkrijk van God. Hij vertrouwde niet op de kracht van het zwaard, maar op de kracht van radicale, zelfopofferende liefde, en dus liet Hij zichzelf kruisigen. Drie dagen later rechtvaardigde God zijn vertrouwen in de kracht van opofferende liefde. Hij had Gods wil uitgevoerd en door zijn offer de dood en de krachten van het kwaad die deze wereld in slavernij houden verslagen (Kolossenzen 2:13-15).'⁹⁶

Hoe kun je het voorbeeld van opofferende liefde, dat door Jezus is gegeven, toepassen als je vandaag de dag geestelijke oorlogsvoering meemaakt?

⁹⁵ 1 Johannes 4:18

⁹⁶ Gregory A. Boyd, *The Myth of a Christian Nation: How the Quest for Political Power Is Destroying the Church* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2006), blz. 39.

Les 6: De innerlijke vijand

8 november

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Jeremia 17:10*

Lezen: *1 Petrus 1:4; Jozua 7; Psalm 139:1-16; Ezra 10:11; Lucas 12:15; Jozua 8:1-29.*

Na een beslissende overwinning op Jericho leed Israël een vernederende nederlaag tegen het schijnbaar zwakke leger van Ai. Terwijl Jozua op zoek gaat naar een verklaring van God, realiseert hij zich dat het debacle het gevolg is van meer dan alleen zijn falen om God te raadplegen voordat hij tegen Ai optrok. Het falen kan ook niet alleen worden toegeschreven aan een gebrek aan goede militaire voorbereiding of strategie. Er is eerder een vijand van binnenuit.

Nee, de vijand is geen spion die de tegenstander voorziet van cruciale informatie. De boosdoener is een van Israëls eigen mensen. Door buit uit Jericho te nemen, had Achan de regels van de goddelijke oorlog overtreden. Israëls daaropvolgende nederlaag diende als een vitale herinnering voor Israël, vooral voor Jozua, aan het spirituele aspect van deze veldslagen. Bovendien waarschuwde het Israël dat God de zonden van zijn volk niet zou tolereren, net zoals Hij de zonden van de Kanaänieten niet tolereerde, vooral gezien de hoeveelheid licht die Israël had.

Op zichzelf is de overtreding van Achan al dwaas genoeg, maar wat nog opvallender is, is de onboetvaardige en hardnekkige aard van zijn zonde. De lichtzinnige koppigheid van Achan zet God aan om snel en drastisch met zijn ongehoorzaamheid af te rekenen. Deze trieste episode, aan het begin van de verovering, is een voorbeeld van de waanzinnige aard van de zonde. Deze week nodigt het verhaal van Achan ons uit om de afschuwelijke aard van zonde opnieuw te bekijken.

Deel II: Commentaar

De Bijbel bevat verschillende woorden en beelden van zonde. De meest voorkomende woorden voor zonde in het Oude Testament zijn *hattaah* (meestal vertaald als 'zonde'), *awon* (traditioneel vertaald als 'ongerechtigheid') en *pesha* (meestal vertaald als 'overtreding'). Het gebruik van deze termen in het hele Oude Testament laat zien dat de betekenis van zonde varieert van een opzettelijke of onopzettelijke afwijking van een norm, zoals in het geval van het overtreden van Gods wet, het tekortschieten of het niet bereiken van een doel, en een bewuste en openlijke rebellie tegen God. In deze laatste categorie zijn zonden niet vergeeflijk. In Numeri 15:30 worden deze zonden als volgt beschreven: 'Maar wanneer iemand willens en wetens zondigt, of het nu een geboren Israëliet is of een vreemdeling, spot hij met de HEER. Zo iemand moet uit de gemeenschap gestoten worden.' Het beeld van iemand die iets doet 'met een hoge hand' (letterlijke weergave van het Hebreeuwse '*beyad ramah*') geeft de vrijwillige en bewuste daad van ongehoorzaamheid aan de Heer weer.

Er is geen offer beschikbaar voor deze zonde, omdat er geen berouw bij betrokken is. Er is geen vergeving voor de zondaar die de noodzaak daarvan niet inziet. In Jozua 7 handelt Achan met hoge hand en omdat hij weigert berouw te voelen voor zijn zonde, kan er niets anders voor hem gedaan worden. Elke kans op genade tijdens het hele proces verhardt zijn hart.

De absurditeit van Achans koppige houding, ondanks de zichtbare manifestatie van Gods splitsing van de Jordaan in tweeën en het wonderbaarlijke neerhalen van de ondoordringbare muren van Jericho, nodigt de lezer uit om na te denken over de aard van de zonde. Inzichtelijk wijst George Knight op het verschil tussen 'ZONDE' in hoofdletters en 'zonde' in kleine letters. Terwijl de eerste de bron is, is de tweede de stroom; de eerste is de ziekte, de tweede het symptoom. Heel vaak houden mensen zich alleen bezig met het laatste, dat zich uit in hun gedrag, zonder te beseffen dat gedrag slechts een

weerspiegeling is van wat er in het hart gebeurt.⁹⁷ Deze notie van zonde als een ziekte verklaart de nadruk die Jezus legt op het 'hart' in tegenstelling tot uiterlijke daden van toewijding en gehoorzaamheid in zijn dialogen met de religieuze leiders van Juda. Ongetwijfeld moet je bij elke ziekte de symptomen aanpakken, maar daar mag de behandeling niet stoppen als genezing het eigenlijke doel is.

In deze context is 'ZONDE' in hoofdletters, de onderliggende toestand van zondaars en bijgevolg is het de houding die hen als zodanig definieert. Zo'n houding is duidelijk in de poging van Lucifer om Gods plaats in te nemen en is ook te zien in de menselijke poging om als God te zijn in de hof van Eden. De grondhouding van zondaars is de vergeefse poging om de plaats van de Schepper in te nemen. Herbert Douglass verwoordde het goed: 'Zonde is de gebalde vuist van een geschapen wezen in het gezicht van zijn Schepper; zonde is het schepsel dat God wantrouwt en Hem afwijst als de Heer van zijn leven.'⁹⁸

Het is interessant dat het woord 'zonde' niet voorkomt in Genesis 2 en 3, maar het verhaal geeft wel de poging van Eva aan om Gods plaats in te nemen. In Genesis 1 eindigt elke scheppingsdag gewoonlijk met Gods evaluatie van wat Hij zojuist had geschapen. De volgorde 'God zag' (*r'h*) dat wat Hij had gemaakt 'goed' (*towv*) was komt zes keer voor. De exacte volgorde verschijnt wanneer Eva de vrucht van de boom ziet (*r'h*) en deze goed verklaart (*towv*). Dit zorgvuldige woordgebruik geeft aan dat de erfzonde de menselijke poging is om Gods plaats in te nemen bij het zeggen en beoordelen van wat goed is. Dezelfde volgorde komt terug in Genesis 6 wanneer de kinderen van God de dochters van de mensen zien (*r'h*) en hen als 'mooi' beschouwen, wat hetzelfde Hebreeuwse woord is voor 'goed' (*towv*), in Genesis 1 en 3.⁹⁹ Opnieuw probeert de mensheid God te zijn, met rampzalige gevolgen.

Achans openlijke opstand tegen een expliciet gebod van God doet denken aan Lucifers oorspronkelijke poging om Gods plaats in te nemen. In hun blindheid konden ze de dwaasheid van zo'n onderneming niet inzien. Uiteindelijk werden ze veroordeeld, niet vanwege Gods onvermogen of onwil om hen te vergeven, maar vanwege hun krankzinnige volharding in de gedachte dat ze God konden zijn of de eigenaar van hun lot konden zijn, onafhankelijk van de Bron van het leven.

Hoewel sommigen de ernst van Achans straf zouden kunnen aanwijzen als bewijs voor het contrast tussen de God van het Oude Testament en de God, zoals geopenbaard door Jezus, in het Nieuwe Testament, vindt het verhaal van Achan een parallel in Handelingen 5, waar Lucas vertelt hoe God de zonde van Ananias en Saffira meteen bestraft.

Er zijn verschillende overeenkomsten tussen deze twee gebeurtenissen. Ten eerste worden beide handelingen beschreven met dezelfde werkwoordstam. In de Septuagint, de oudste Griekse vertaling van het Oude Testament, wordt Achan beschreven als iemand die zich toe-eigent (*nosphizomai*) van de dingen die aan de Heer zijn toegewijd. Hetzelfde werkwoord beschrijft hoe Ananias en Saffira voor zichzelf achterhielden (*nosphizo*) wat ze publiekelijk aan de Heer hadden toegewijd. Ten tweede nemen ze in beide gevallen dingen die aan God zijn toegewijd. Toen Ananias en Saffira de volledige opbrengst van de verkoop van het land aan God hadden gewijd, behoorde alle opbrengst aan God toe. Om deze reden hielden hun zonden, net als die van Achan, leugen en diefstal in. Ten derde vonden beide gebeurtenissen plaats op een cruciaal moment voor Gods volk: het begin van de verovering en het begin van de kerk.

Misschien werd hun overtreding daarom snel vergolden. Ellen White zegt over het oordeel tegen Ananias en Saffira: 'De Alwijze zag dat deze duidelijke manifestatie van zijn toorn nodig was om de jonge gemeente voor verdorvenheid te behoeden. De gemeente breidde zich snel uit. En ze zou in

⁹⁷ Zie George Knight, *Sin and Salvation: God's Work for and in Us* [Hagerstown, MD: Review and Herald, 2009], blz. 28–51

⁹⁸ Herbert Douglass, *Why Jesus Waits* (Nampa, ID: Pacific Press, 2002), blz. 18.

⁹⁹ Vergelijk met Gen. 6:1-2

groot gevaar zijn gekomen als er, in de snelle toename van het aantal bekeerlingen, mannen en vrouwen waren toegevoegd die, terwijl ze beweerden God te dienen, in werkelijkheid de mammon aanbaden.’¹⁰⁰ Hetzelfde kan gezegd worden over Achans straf.

Het idee dat er in het Oude en Nieuwe Testament een andere maatstaf geldt voor Gods omgang met zonde, is gewoonweg onjuist. Sterker nog, ‘Satan misleidt velen met de plausibele theorie dat Gods liefde voor zijn volk zo groot is dat Hij zonde in hen zal vergeven; hij beweert dat, hoewel de bedreigingen van Gods woord een bepaald doel dienen in Zijn morele bestuur, ze nooit letterlijk vervuld zullen worden. Maar in al zijn handelingen met zijn schepselen heeft God de principes van rechtvaardigheid gehandhaafd door zonde in haar ware aard te openbaren – door aan te tonen dat het zekere resultaat ellende en dood is.’¹⁰¹

Het verhaal van Achan dient als een waarschuwing over de grimmige aard van zonde, maar het demonstreert ook Gods genade. Eeuwen later belooft God via de profeet Hosea de vallei van Achor (benauwdheid), de plaats waar Achan en zijn familie werden gestenigd en begraven, te transformeren tot een poort van hoop.¹⁰² Hij is inderdaad de God van de omkering.

Deel III: Toepassing

Zonde en verlossing

In hetzelfde boek dat eerder in deze les werd genoemd, stelt George Knight dat zonde en verlossing gedefinieerd worden door hetzelfde woord: liefde. In zijn visie is zonde het richten van liefde op het verkeerde object, namelijk het zelf. Omgekeerd is verlossing ook liefde, maar het is liefde die gericht is op het juiste object, namelijk God.

1. Ben je het eens met deze beoordeling? Leg uit.
2. Zo ja, geef een praktisch voorbeeld van hoe dit concept in het echte leven van toepassing is.

De ernst van de zonde

‘Een lichtzinnige jongeling vroeg een prediker: “U zegt dat mensen die niet gered zijn een gewicht van zonde meedragen. Ik voel niets. Hoe zwaar is de zonde? Is het tien pond? Tachtig pond?” De prediker antwoordde door de jongere te vragen: “Als je een gewicht van 400 pond op een lijk zou leggen, zou het dan de last voelen?” De jongere antwoordde: “Het zou niets voelen, omdat het dood is.” De prediker concludeerde: “De geest is inderdaad dood, als die geen last voelt van de zonde of onverschillig is over de last en lichtzinnig over de aanwezigheid ervan.” De jongeling was tot zwijgen gebracht.’¹⁰³

1. Hoe kan de gewoonte om ‘elke dag een bedachtzaam uur te besteden aan het overdenken van het leven van Christus ... vooral de slotscènes,’ zoals voorgesteld door Ellen White, ons helpen om de werkelijke aard van de zonde te begrijpen?¹⁰⁴
2. Hoe is Satan vandaag de dag bezig om ervoor te zorgen dat mensen de zonde licht opvatten? Hoe kunnen we deze val vermijden?

¹⁰⁰ Van Jeruzalem tot Rome, blz. 53

¹⁰¹ Patriarchen en Profeten, blz. 473.

¹⁰² Hosea 2:15

¹⁰³ Michael P. Green, 1500 Illustrations for Biblical Preaching (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2000), blz. 334-335.

¹⁰⁴ Zie Jezus – de wens der eeuwen, blz. 59

Les 7: Ultieme trouw: Aanbidding in oorlogsgebied

15 november

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Matteüs 6:33*

Lezen: *Jozua 5:1-7; Exodus 12:6; 1 Korintiërs 5:7; Jozua 8:30-35; Deuteronomium 8:11, 14; Hebreëen 9:11-12.*

Na 40 jaar door de woestijn te hebben gezworven, zetten de Israëlieten eindelijk voet aan wal in het Beloofde Land. Het was ongetwijfeld een spannende tijd, want ze staken de Jordaan over en zagen de belofte in het echt werkelijkheid worden. Maar vanaf dat moment bevonden ze zich in vijandelijk gebied en stonden er in dit oorlogsgebied enorme uitdagingen te wachten – die hun vermogen om zichzelf te overwinnen ver te boven gingen. Daarom was het tijd voor voorbereiding. In plaats van zich te concentreren op wapens, strategieën en mankracht, moesten ze hun hart voorbereiden door middel van ceremonies die hun spirituele perceptie zouden aanscherpen en hun loyaliteit aan de Heer zouden kalibreren. Naarmate de verovering vorderde, werden deze rituelen van verbondsvernieuwing opnieuw uitgevoerd als een voortdurende herinnering aan hun behoefte aan spirituele voorbereiding.

Deze week bespreken we belangrijke gebeurtenissen tijdens de verovering, toen Jozua de Israëlieten ertoe aanzette zich opnieuw aan de Heer te wijden. Deze gebeurtenissen draaien om rituelen, die een krachtige manier zijn om tradities en waarden over te brengen, betekenis te creëren en emoties te uiten. In het bijbelse ritueel is een ander cruciaal element het profetische, dat verwijst naar Christus en de realiteiten die door Hem tot stand zijn gebracht. Hieronder gaan we dieper in op de rituelen van de besnijdenis en het Pesach, die Israël direct na de oversteek van de Jordaan uitvoerde, en op de bouw van altaren in de context van de hernieuwing van het verbond in het boek Jozua. Bij het doornemen van deze ceremonies kunnen we stilstaan bij hun betekenis in het verleden en hun relevantie voor hen die aan de rand van het hemelse Kanaän leefden.

Deel II: Commentaar

De kracht van rituelen

Rituelen spelen een belangrijke rol bij het markeren van belangrijke levensgebeurtenissen, zelfs in de moderne tijd. Ze zijn overal in iemands leven aanwezig, in familie-, school-, werk- en religieuze verbanden. Het is geen toeval dat God de kracht van rituelen gebruikte om de essentiële aspecten van zijn plan aan de mensheid over te brengen. Deze rituelen uit het Oude Testament, waar vaak bloed, zweet en tranen aan te pas kwamen, graveerden eeuwige waarheden in de gedachten van mensen over Gods karakter, het verval van de mens en het goddelijke plan om de kloof die door de zonde is ontstaan te overbruggen.

Besnijdenis

In de context van Jozua dient het besnijdenisritueel als een herinnering aan Israëls ware identiteit binnen de verbondsgemeenschap. Het verwijderen van de voorhuid verwees op een beeldende manier naar het afschaffen van Israëls oude status als slaven van farao ('de schande van Egypte'). Nu hebben de Israëlieten de keuze om de HEER te dienen, die hen roept tot een totale toewijding. Mannelijke besnijdenis, waarbij de voorhuid operatief wordt verwijderd, wordt al sinds ten minste het derde millennium in verschillende samenlevingen beoefend. In deze samenlevingen markeerde de rite een belangrijke overgang, zoals het begin van de volwassenheid of het huwelijk, zonder per se een

religieuze betekenis. In Gods verbond met Abraham wordt de besnijdenis echter aangemerkt als een teken van toewijding en identiteit. Zelfs niet-Israëlieten konden zich laten besnijden om hun nieuwe status als deel van het zaad van Abraham te signaleren.¹⁰⁵ Vanuit het perspectief van het Nieuwe Testament is de besnijdenis een teken van afscheiding, verbonden met de Joodse identiteit, dat niet langer bindend is voor christenen in de nieuwe schepping die door Jezus is ingewijd.¹⁰⁶ Paulus' oproep tot het besnijden van het hart is echter geen christelijke innovatie. Reeds in de oorspronkelijke context zou het fysieke teken van de besnijdenis slechts een uiterlijke indicatie van een innerlijke gesteldheid moeten zijn.¹⁰⁷ Deze visie wordt ook herhaald door de profeten, zoals Jeremia, die een beroep deden op de inwoners van Jeruzalem: 'Laat je besnijden voor de HEER, ontdoe je van de voorhuid van je hart.'¹⁰⁸ Het Oude Testament voorzag dus al in de metaforische en ethische dimensies van het ritueel. Losgekoppeld van de juiste houding is het idee dat 'besnijdenis niets is'¹⁰⁹ al waar in het Oude Testament.

Tegenwoordig beschouwen zevendedagsadventisten, net als andere christenen, 'de doop als een symbool van (figuurlijke) deelname aan Christus' dood, begrafenis en opstanding, en ook als een symbool van het behoren tot Gods volk van het Nieuwe Verbond, in plaats van de besnijdenis (Kolossenzen 2:11-12).'¹¹⁰ Men zou zich echter de reden voor deze verandering kunnen afvragen. De praktijk van de besnijdenis was nauw verbonden met de komst van de beloofde Messias, die uit het zaad van Abraham zou voortkomen.

Pesach

Het ritueel van Pesach werd ingesteld in de nacht dat Israël Egypte verliet. Het bloed van het lam, geslacht vóór zonsondergang, werd gebruikt om de deurposten van de Israëlieten te markeren om de dood van de eerstgeborenen te voorkomen.¹¹¹ Pesach was dus onlosmakelijk verbonden met de historische bevrijding van Israël uit de slavernij. Het was ook verbonden met de landbouwviering die het begin van het oogstseizoen markeerde, toen mensen de eerstelingen naar het heiligdom brachten.¹¹² Pesach was niet zomaar een viering van het gewone leven, maar een viering van nieuw leven dat overvloedig en vrij met de Heer geëld kon worden. De kern van het ritueel was het offer van het lam.

Dit offer was in twee opzichten een symbolische handeling. Ten eerste symboliseerde het de bevrijding van de eerstgeborenen. Het lam werd geslacht in plaats van de Israëlitische eerstgeborene en diende als een plaatsvervangend offer. Ten tweede was het hele ritueel bedoeld om de Exodus-ervaring te gedenken, de tijd waarin de Israëlieten uit de slavernij werden bevrijd. Elk detail in de ceremonie verwees naar de haast om zich klaar te maken voor vertrek: het vlees werd geroosterd in plaats van gekookt, kruiden werden gegeten in plaats van groenten,¹¹³ de kleding werd gedragen ter voorbereiding op elk moment, en de maaltijd werd in haast gegeten.¹¹⁴ Daarom was het eerste Pascha voor de oorspronkelijke deelnemers een geloofsverklaring in de wonderbaarlijke bevrijding die God diezelfde nacht zou verrichten.

Jezus stelde het avondmaal in tijdens zijn laatste Pascha op aarde. Het avondmaal verving het Pascha na zijn dood. Als zodanig heeft de rite van het avondmaal ook een tweeledige, tijdelijke dimensie.

¹⁰⁵ Genesis 34:15-24; Exodus 12:48

¹⁰⁶ Galaten 6:15; Kolossenzen 2:11-13; Handelingen 15

¹⁰⁷ Deuteronomium 10:6

¹⁰⁸ Jeremia 4:4; vergelijk met Jeremia 9:25-26

¹⁰⁹ 1 Korintiërs 7:19

¹¹⁰ John C. Peckham, *God With Us: An Introduction to Adventist Theology* (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, Biblical Research Institute, 2023), blz. 595-596

¹¹¹ Exodus 12:12-13

¹¹² Exodus 34:18-27

¹¹³ Exodus 12:8-10

¹¹⁴ Exodus 12:11

Hoewel het onze aandacht vestigt op wat God in het verleden voor ons heeft gedaan, wijst het ook op wat God in de toekomst zal volbrengen. In Jozua 5 bevond Gods volk zich in dezelfde tijdelijke situatie, tussen verleden en toekomst, tussen bevrijding en rust.

Altaren

Het altaar is een cruciaal onderdeel van het rituele systeem in het Oude Testament en speelde een belangrijke rol in de eredienst in de patriarchale tijd. Hoewel de eerste vermelding van een altaar pas in Genesis 8:20 voorkomt, is het eerste offer impliciet verbonden met het voorzien van huiden voor Adam en Eva.¹¹⁵ Net als de besnijdenis is offeren een praktijk die niet beperkt is tot Israël. Sterker nog, offeren was de norm in oude wereldreligies. In Israël is offeren echter niet bedoeld om een boze godheid te voeden, te behagen of te sussen; het wordt veeleer gezien als Gods genadige voorziening aan de mensheid om zonde te verzoenen en zijn schepping tot Hem terug te brengen.

Naast het verzoenende aspect van offers speelden altaren in het verleden een belangrijke rol in de religieuze ervaring van Gods volk. Als een daad van aanbidding werden altaren gebouwd om een nieuw begin te markeren en bedevaartsoorden.¹¹⁶ Ze werden ook gebruikt voor voorbede en dankzegging.¹¹⁷ Bovendien konden altaren gedenktekens worden van Gods genadedaden. In Jozua wordt zelfs een altaar zonder offer een gedenkteken van de religieuze identiteit van de stammen aan de overzijde van de Jordaan.¹¹⁸ In Jozua 8:30-35 bekrachtigt het altaar op de berg Ebal het verbond en hernieuwt het de toewijding van het volk aan de Heer. Al deze aspecten van de patriarchale cultus rond altaren werden opgenomen in de tempeldienst, waar de Israëlieten kwamen om te lofprijzen, te bidden, geloften af te leggen, Gods genadedaden te gedenken, hun zonden te belijden en vergeving te zoeken door middel van hun offers, die gecentraliseerd waren in het heiligdom.

Golgota is het ultieme altaar waarop het Lam Gods eens en voor altijd is geofferd. Net als in het rituele systeem vormt zijn offer het middelpunt waarmee het verlossingsplan wordt voltooid. Nu presenteert Hij het bloed als het nieuwe verbond voor God, en pleit Hij voor de berouwvolle zondaar.¹¹⁹ In navolging van Christus' voorbeeld worden we geroepen onszelf aan te bieden als levende offers, die de Heer welgevallig zijn.¹²⁰ In Christus wordt het altaar van de dood de poort naar het leven.

Deel III: Toepassing

Tegenwoordige kerkriten

Riten blijven verbonden met de Adventkerk. Hieronder volgt een korte lijst van enkele van de belangrijkste ceremonies die in onze kerk gebruikelijk zijn. Denk na over hoe elk van deze praktijken van invloed is geweest op jouw geestelijke reis.

1. Opdragen van kinderen
2. Doop
3. Heilig Avondmaal
4. Huwelijken

¹¹⁵ Genesis 3:21

¹¹⁶ Genesis 8:20; 12:7; 13:18

¹¹⁷ Job 1:5; Psalm 26:6-7

¹¹⁸ Jozua 22:26-28

¹¹⁹ Hebreëën 7:25

¹²⁰ Romeinen 12:1

5. Begrafenissen

Tussen reeds en nog niet

De religieuze ervaringen achter de rituelen die we deze week bestuderen, wijzen op een spanning die gewoonlijk ‘reeds en nog niet’ wordt genoemd en die in Jozua tot uiting komt in het hiaat tussen bevrijding en rust. Israëls verlossing was een actuele en onmiskenbare realiteit, maar het volk keek nog steeds uit naar de uiteindelijke voltooiing, wanneer het eindelijk van Gods rust zou kunnen genieten. In het Nieuwe Testament is deze spanning tussen het koninkrijk van God als een huidige en toekomstige realiteit duidelijk. Volgens Ellen White ‘is het koninkrijk van God (d.w.z. het koninkrijk van genade) al gevestigd. Toch blijft er een eschatologische manifestatie van het koninkrijk (d.w.z. het koninkrijk van de heerlijkheid), dat 'niet zal worden ingesteld tot de tweede komst van Christus' (GS 324).¹²¹

1. Hoe heb jij de spanning ervaren tussen het al en het nog niet in je geestelijke reis met God?
2. Hoe kan het feit dat de gelovigen in het Oude Testament al met deze spanning hebben geleefd, je helpen om je christelijke ervaring te begrijpen als een voortdurende pelgrimstocht?

¹²¹ Kwabena Donkor, “Kingdom of God,” The Ellen G. White Encyclopedia (Hagerstown, MD: Review and Herald, 2013), blz. 919

Les 8: Geloofsreuzen: Jozua en Kaleb

22 november

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Hebreeën 13:7*

Lezen: *Numeri 13:6, 30-32; Jozua 14:6-14; Lucas 18:1-5; Jozua 19:49-51; 2 Korintiërs 3:18; Romeinen 12:1-2.*

Jozua en Kaleb hadden een heel intens leven. Hun eerste jaren brachten ze door als slaven in Egypte. Aan het begin van hun volwassenheid waren ze getuige van de machtige daden van God in de Exodus. Op middelbare leeftijd zwierven ze door de wildernis met de verdoemde generatie die hen probeerde te doden toen ze opstonden tegen hun ongelooft. Uiteindelijk staken ze in hun oudere jaren de Jordaan over om het land in bezit te nemen. Hun levens omvatten de gebeurtenissen die in de hele Pentateuch worden verteld, behalve in Genesis. Deze ervaringen en gebeurtenissen vormden de karakters van deze uitzonderlijke mannen van God. Ze ondergingen slavernij en vrijheid, ontgoocheling en hoop, uitstel en vervulling.

Deze week hebben we de gelegenheid om na te denken over het spirituele succes van Jozua en Kaleb. Twee beslissende momenten kenmerken hun geloof en toewijding. Het eerste vinden we bij de terugkeer van de twaalf verspieters, wanneer Jozua en Kaleb de eerste generatie proberen aan te moedigen om door te gaan en het land te bezitten, ondanks de dreiging van de Kanaänieten.¹²² Veertig jaar later, in de tweede episode, kiezen Jozua en Kaleb land voor hun erfenis. Het ongewone aspect van hun keuze¹²³ laat zien waarom zij in het bijbelse verhaal worden gezien als voorbeelden van geloof, moed, toewijding en volharding. Hun nalatenschap blijft vandaag de dag bestaan en kan de huidige generatie inspireren om in de meest gedurfde situaties op God te vertrouwen.

Deel II: Commentaar

Het perspectief van geloof (Numeri 13:25-14:10)

In Numeri 13:25–14:10 waren alle twaalf verspieters het eens over de zuivere feiten van hun verslag. Het land was zeer vruchtbaar. De vruchten die ze meebrachten, waren het bewijs dat het land ‘vloeide van melk en honing’, een gangbare uitdrukking in het oude Nabije Oosten die een overvloed aan voedsel beschreef.¹²⁴ Deze formulering is geen toeval, want dezelfde uitdrukking komt voor in Gods toespraak over Kanaän tot Mozes en het volk.¹²⁵ Het land was inderdaad buitengewoon. God had gelijk. Ze waren het ook allemaal eens over de militaire capaciteiten van de Kanaänieten, die ze karakteriseerden als sterk en wonend in enorme, versterkte steden.¹²⁶ Tot dat moment zwegen Jozua en Kaleb, omdat ze niet konden ontkennen wat ze hadden gezien.

Er ontstond onenigheid over de interpretatie van deze feiten. De meerderheid concludeerde: ‘We kunnen dat volk niet aanvallen, het is te sterk voor ons.’ . . . ‘Het land dat wij op onze verkenningstocht doorkruist hebben,’ zeiden ze, ‘verslindt zijn inwoners, en alle mensen die we er gezien hebben waren uitzonderlijk lang. We hebben daar zelfs reuzen gezien, de Enakieten. Vergeleken bij dat volk van reuzen voelden wij ons maar nietige sprinkhanen, en veel meer zullen we in hun ogen ook niet geweest zijn.’¹²⁷ In hun pessimistische beoordeling verdraaiden de tien

¹²² Numeri 13:30-33; 14:5-10

¹²³ Jozua 14:6-15

¹²⁴ Zie Numeri 13:27

¹²⁵ Exodus 3:8; Leviticus 20:24

¹²⁶ Numeri 13:28

¹²⁷ Numeri 13:31-33

verspieters de feiten ook door te beweren dat het land ‘zijn inwoners opeet.’ Daarmee spraken ze zichzelf én de werkelijkheid tegen, namelijk dat het land zijn volken inderdaad uitspuwde en hen opslokte. De interpretatie van de minderheid (Kaleb en Jozua) was totaal anders.

Ellen White beschrijft levendig het effect van het rapport van de tien spionnen op de menigte: ‘Hun ongeloof wierp een sombere schaduw over het volk, en de machtige kracht van God, die zich zo vaak ten behoeve van het uitverkoren volk manifesteerde, werd vergeten. Het volk gunde zich niet de tijd om na te denken; ze dachten er niet aan dat Hij die hen tot hier had gebracht, hun zeker het land zou geven; ze herinnerden zich niet hoe wonderbaarlijk God hen van hun onderdrukkers had bevrijd, door een pad door de zee te banen en de achtervolgende legers van farao te vernietigen. Ze lieten God buiten beschouwing en handelden alsof ze uitsluitend op de kracht van wapens moesten vertrouwen.’¹²⁸

In tegenstelling tot de lafheid en ontrouw van de tien spionnen hield Kaleb vol: ‘We kunnen zonder probleem optrekken en het land in bezit nemen. We kunnen dat volk makkelijk aan.’¹²⁹ In overeenstemming met deze positieve vermaning bevestigde Jozua, terwijl hij zijn kleren van ontzetting scheurde, dat ze geen reden hadden om bang te zijn als de Heer aan hun kant stond.¹³⁰ In directe tegenspraak met het ongelovige verslag over het land, bevestigde Jozua dat de inwoners voedsel voor Israël zouden zijn, en niet andersom.¹³¹

Goede keuzes

Als het leven uit keuzes bestaat, dan onthullen keuzes ook ons karakter en bepalen ze onze toekomst en nalatenschap. Aan het einde van het leven van Jozua en Kaleb namen ze ongebruikelijke beslissingen over hun pensioenplaatsen. Deze keuzes laten zien dat de tijd hun totale toewijding aan Gods plan niet had veranderd en dat ze leefden om God te verheerlijken, niet zichzelf.

De berg Hebron

Kaleb vroeg Jozua toestemming om de berg Hebron te erven.¹³² Maar waarom Hebron? Dat klopt, de plaats had historische betekenis. De plaats stond ook bekend als Kirjat-Arba en was een van de oudste bewoonde gebieden die in de Bijbel worden genoemd.¹³³ Bovendien had Abraham er zelf gewoond en was hij daar samen met Isaak begraven.¹³⁴ Dit was echter niet de reden voor Kalebs keuze. Omdat Kaleb 85 jaar was, had hij mogelijk een gemakkelijk bereikbare plek gezocht. Maar de bereikbaarheid was ook niet de reden, want hij vroeg tenslotte om een berg. Niets doet de lezer geloven dat de berg Hebron een goede plek was om met pensioen te gaan, met landbouwmogelijkheden, uitstekende infrastructuur of behoorlijke veiligheid. Kaleb zelf gaf expliciet de reden voor zijn keuze aan: ‘U hebt toen toch gehoord dat er Enakieten wonen, in grote en versterkte steden? Als de HEER me maar bijstaat, zal ik ze wel verdrijven, zoals Hij heeft beloofd.’¹³⁵ Hij zocht een toevluchtsoord voor de reuzen! Een bekende Enakiet was Goliath uit Gat, de enige plek in het land waar dit volk nog was.¹³⁶ Goliath was 2,9 meter lang. Kaleb wilde een van de meest uitdagende plekken in het land veroveren. Maar waarom zou Kaleb, op 85-jarige leeftijd, zo'n plek willen veroveren? Al die jaren sinds Kades-Barnea had zijn geloof of zijn manier om feiten vanuit een geloofsperspectief te bekijken niet uitgewist. Waarschijnlijk had zijn verzoek drie doelen: het geloof in deze nieuwe generatie inspireren,

¹²⁸ Patriarchen en profeten, blz. 351 (hertaald)

¹²⁹ Numeri 13:30

¹³⁰ Numeri 14:8-10

¹³¹ Numeri 14:9

¹³² Jozua 14:12

¹³³ Genesis 23:1-2

¹³⁴ Genesis 25:9-10; 35:27-29

¹³⁵ Jozua 14:12

¹³⁶ Jozua 11:22

bewijzen dat zijn generatie het bij het verkeerde eind had, en Gods naam verheerlijken. Een oude man die vertrouwde op Gods kracht, kon overwinnen wat een heel volk angst aanjoeg.

Jozua's erfenis

Jozua's keuze werd evenmin gedreven door persoonlijk gewin. Zowel Jozua als Kaleb belichamen de ware essentie van leiderschap: anderen dienen in plaats van jezelf. Hoewel er weinig over Kaleb wordt vermeld, is Jozua's ontwikkeling – van assistent van Mozes¹³⁷ tot dienaar van de HEER¹³⁸ – relatief eenvoudig. Maar hoe ontwikkelde Jozua zijn karakter als leider?

Ten eerste werd Jozua gevormd in de schaduw van een groot leider. Gedurende Jozua's verschijningen in de Pentateuch stond hij onder het gezag van Mozes. In Exodus 17:8–13 bijvoorbeeld, hing Jozua's overwinning op het slagveld af van het feit dat Mozes zijn staf omhoog hield. In Exodus 32:17-18 werd Jozua gezien terwijl hij Mozes volgde op de top van de berg. Als een duidelijk teken van zijn gezag over Jozua veranderde Mozes zijn naam.¹³⁹

Nog erg jong (*naar*) werd Jozua uitgekozen om Mozes te volgen,¹⁴⁰ en gedurende zijn hele volwassen leven was hij nauw met hem verbonden. Ten tweede werd hij, ondanks zijn aanvankelijke gebrek aan ervaring, door God uitgekozen, omdat hij een spiritueel mens was.¹⁴¹ Dientengevolge werd zijn leven niet gedreven door aardse ambities voor zelfverheerlijking of persoonlijke voldoening. Door de dingen vanuit een spiritueel perspectief te bekijken, leefde Jozua voor Gods glorie en gaf hij prioriteit aan wat echt belangrijk was. Ten slotte leerde Jozua van zijn eigen fouten. Na Mozes' dood was Jozua nog steeds een leider in opleiding. Dit idee is duidelijk zichtbaar in de episode van Ai en het incident met de Gibeonieten.¹⁴² Leiderschap leren is in feite een levenslange reis van training, groei en transformatie.

Het leven van deze twee spirituele reuzen, Jozua en Kaleb, leert ons minstens vijf waardevolle lessen. Ten eerste: de feiten van het leven doen er minder toe dan hoe je ze waarneemt. In een gevallen wereld zijn de feiten vaak hard, maar de goddelijke openbaring reikt ons de juiste bril aan om ze in hun werkelijke en tijdelijke perspectief te zien. Ten tweede negeert geloof feiten niet; het biedt simpelweg een andere invalshoek. Ten derde worden we, in plaats van te klagen, opgeroepen te vertrouwen op Gods plannen en ons eraan te onderwerpen, die altijd beter zijn dan de onze. Ten vierde komen zegeningen toe aan hen die volledig in de Heer blijven. Op geestelijk gebied zien veel mensen hun geloof na verloop van tijd afnemen, doordat ze hun 'eerste liefde' verliezen.¹⁴³ Een dergelijk verlies van liefde en geloof was echter niet het geval bij Jozua en Kaleb, die hun hele leven hun geloof en volledige toewijding aan Gods plan behielden. Ten slotte moet het leven in al zijn dimensies geleefd worden volgens de plannen die God heeft vastgesteld, niet gemotiveerd door hebzucht en zelfzuchtige ambitie. De levens van Jozua en Kaleb weerspiegelen de woorden van Paulus in 1 Korintiërs 10:31: 'Dus of u nu eet of drinkt of iets anders doet, doe alles ter ere van God.'¹⁴⁴

Deel III: Toepassing

Wat is jouw perspectief?

¹³⁷ Jozua 1:1

¹³⁸ Jozua 24:29

¹³⁹ Numeri 13:16

¹⁴⁰ Exodus 33:11

¹⁴¹ Numeri 27:18

¹⁴² Jozua 7 en 9

¹⁴³ Openbaring 2:4

¹⁴⁴ 1 Korintiërs 10:31

Als mensen de kans krijgen in een vliegtuig te vliegen of een hoge berg te beklimmen om een stad van bovenaf te zien, beseffen ze hoe klein de gebouwen van een afstand lijken. Als ze echter door dezelfde stad lopen, realiseren ze zich hoe klein ze zelf zijn in vergelijking met deze bouwwerken. Wat is er veranderd? Alleen het perspectief, het gezichtspunt van waaruit ze de dingen zagen.

Wanneer we geconfronteerd worden met uitdagingen in het leven, kunnen we ze bekijken vanuit het perspectief van twijfel of geloof. Zoals iemand ooit zei: ‘Twijfel ziet de obstakels. Geloof ziet de weg! Twijfel ziet de donkerste nacht. Geloof ziet de dag! Twijfel vreest een stap te zetten. Het geloof brengt ons in beweging! Twijfel vraagt: “Wie gelooft?” Geloof antwoordt: “Ik!”’¹⁴⁵

Denk eens na over onderstaande verhalen en de rol van twijfel en geloof daarin:

1. Abraham vertrouwt als honderdjarige op Gods belofte van een groot nageslacht (Genesis 15:1-6; 17:1-7; 21:1-7).
2. Elisa bidt dat de ogen van zijn dienstknecht geopend zullen worden zodat hij Gods leger rondom hen kan zien (2 Koningen 6:17).
3. Jezus maakt zijn leerlingen, via de genezing van de blinde man, duidelijk dat het werk van God geopenbaard zal worden. (Johannes 9:1-7).
4. Paulus, de gevangene, doet een beroep op koning Agrippa en zijn hofhouding om net zoals hij te worden (Handelingen 26:28-29).
5. Denk na over de pijnlijke en uitdagende realiteiten in het verhaal van je eigen leven. Hoe kunnen deze zaken je bemoedigen en je helpen ze tegemoet te treden als je ze bekijkt vanuit het perspectief van geloof?

¹⁴⁵ Paul Lee Tan, Encyclopedia of 7700 Illustrations (Garland, TX: Bible Communications, 1996), blz. 404.

Les 9: Erfgenamen van de belofte, gevangenen van de hoop

29 november

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Zacharia 9:12*

Lezen: *Genesis 3:17-24; Deuteronomium 6:3; Jozua 13:1-7; Hebrreeën 12:28; Leviticus 25:1-5, 8-13; Ezechiël 37:14, 25.*

De Schrift benadrukt de band tussen Gods volk en het land, van begin tot eind. Het land is een belangrijk onderwerp in de studie van de eerste dingen (protologie) en de studie van de laatste dingen (eschatologie) in de Bijbel. In de les van deze week wordt de theologische dimensie van het land onderzocht vanuit het perspectief van de verovering. In het centrale deel van het boek Jozua, na de beschrijving van de eerste verovering van het land, behandelt de auteur de verdeling van het land onder de twaalf stammen. Hoewel sommige lezers de geografische details misschien saai vinden, zijn ze cruciaal om de boodschap van het boek over te brengen en te laten zien hoe God de belofte aan Israëls voorvaderen nakomt.

In deze context is het land een letterlijke en fysieke entiteit, een plaats waar Israël een nieuw hoofdstuk zou kunnen schrijven. Naarmate het verhaal van de verlossing zich ontvouwt, wordt het typologische karakter van het land echter duidelijker. Na honderden jaren wordt Israël zelf geconfronteerd met ballingschap, en de hoop op terugkeer ontwaakt tijdens de Babylonische ballingschap. Juda keert weliswaar terug naar het land, maar vindt geen permanente rust. Zo'n rust kan alleen gevonden worden in de prestaties van de Messias. In Jezus doet de huidige realiteit van geestelijke rust de toekomstige letterlijke thuiskomst, wanneer Gods volk het land weer in bezit zal nemen, niet teniet. In de tussentijd leven wij als vluchtelingen, verbannen uit ons ware thuis, op weg naar ons eigenlijke land, dat niet bepaald wordt door geografische grenzen, maar door Gods verblijf te midden van zijn volk.

Deel II: Commentaar

De theologie van land: tussen schepping en herschepping

Onderstaande tabel vat de bijbelse theologie van het land samen, van Genesis tot Openbaring:

Fase van de verlossings-geschiedenis	Verhuizingsstatus	Relatie tot het land	Bijbelse verwijzingen
Oorspronkelijk plan—Eden	Sedentair	Bezit	Genesis 1-2
Oordeel	Nomadisch (uit)	Ballingschap	Genesis 3-11
Belofte	Nomadisch (in)	Pelgrimage	Genesis 12-Deuteronomium 34
Herstel	Sedentair	Bezit (onzeker)	Jozua 1-2; 2 Koningen 24
Oordeel	Nomadisch (uit)	Ballingschap	2 Koningen 25; Jeremia; Ezechiël
Belofte	Nomadisch (in)	Pelgrimage	Jesaja 40-65; Haggai; Zacharia

Fase van de verlossings-geschiedenis	Verhuizingsstatus	Relatie tot het land	Bijbelse verwijzingen
Herstel	Sedentair	Bezit (onzeker)	Ezra; Nehemia
Messiaans herstel	Sedentair Nomadisch (in)	Bezit (reeds) Pelgrimage (nog niet)	Nieuwe Testament
Oorspronkelijk plan—Nieuw Eden	Sedentair	Bezit	Openbaring 21-22

In Gods oorspronkelijke plan was de mensheid ontworpen om de aarde te onderwerpen¹⁴⁶ en te wonen in een plaats van eeuwig genot, de Hof van Eden genaamd,¹⁴⁷ waar Adam en Eva direct contact met Hem konden hebben.¹⁴⁸ In deze sedentaire staat zouden ze het eeuwige leven genieten, afhankelijk van hun loyaliteit aan de Schepper. De zonde verstoorde dit oorspronkelijke plan echter, wat leidde tot de eerste verplaatsing in de menselijke geschiedenis. Onder het oordeel werden Adam en Eva verbannen en verlieten ze de Hof.¹⁴⁹ Vanuit theologisch oogpunt markeerde de verplaatsing uit de door God ontworpen plaats het gevolg van ongehoorzaamheid. In die zin werden de eerste gezinnen ook de eerste geestelijke vluchtelingen, die als nomaden leefden, wachtend op hun terugkeer.

Het eerste teken van een mogelijke terugkeer verscheen in Abrahams roeping, waarin God hem gebod: ‘Trek weg uit je land, verlaat je familie, verlaat ook je naaste verwanten, en ga naar het land dat Ik je zal wijzen.’¹⁵⁰ In de heilsgeschiedenis kan het belang van Abrahams roeping pas worden begrepen wanneer men beseft dat deze een overgang markeerde van oordeel naar belofte. Hoewel Abrahams familie eeuwenlang nomadisch bleef, zette zijn gehoorzaamheid een reis naar het Beloofde Land in gang. Onderweg maakte Abraham periodes van ballingschap door, waarbij hij het land tijdelijk verliet en later terugkeerde.¹⁵¹ Evenzo maakten zijn nakomelingen ook cycli van vertrek en terugkeer door, zoals toen ze vluchtelingen werden in Egypte, en later slaven, totdat God voor hen ingreep.¹⁵² Jacques Doukhan vat de theologische betekenis van deze nomadische reizen treffend samen: ‘Door deze nomadische reizen van de oerfamilie, nooit aankomend, nooit tevreden, altijd verlangend naar huis, trilt het boek Genesis met de pulserende hoop. Hoewel ze de goddelijke zegeningen proefden, tekenen van Gods trouwe vervulling van zijn belofte, bleven Adam, Noach en de aartsvaders wachten op de uiteindelijke goddelijke overwinning op het kwaad en de dood. Want alleen dit zou hen, en ons, de hele schepping, terugbrengen naar de Hof van Eden.’¹⁵³

De 400-jarige pelgrimstocht van Abrahams kinderen eindigde met de 40-jarige tocht door de woestijn, waar Mozes' laatste toespraak in Deuteronomium Israël voorbereidde op de overgang van belofte naar herstel, van een nomadische naar een sedentaire staat. Theologisch gezien leidde Jozua Israël bij de terugkeer naar Gods land. Deze terugkeer betekent niet dat Kanaän de daadwerkelijke locatie van de Hof van Eden is. Gods land wordt niet bepaald door geografische grenzen, maar door zijn aanwezigheid in het midden ervan.¹⁵⁴

¹⁴⁶ Genesis 1:28

¹⁴⁷ Genesis 2:8

¹⁴⁸ Genesis 3:8

¹⁴⁹ Genesis 3:23-24

¹⁵⁰ Genesis 12:1

¹⁵¹ Genesis 12:10-20; 20:1-17

¹⁵² Exodus 6:5

¹⁵³ Doukhan, *The SDA International Bible Commentary: Genesis* (Nampa, ID: Pacific Press, 2016), blz. 37.

¹⁵⁴ Exodus 25:8; 33:14

Zo markeert het boek Jozua ook een belangrijke overgang in de heilsgeschiedenis, toen Gods volk het land moest onderwerpen en rust moest genieten. Helaas begon Israël binnen slechts één generatie in ongehoorzaamheid te leven en werd hun greep op het land wankel.¹⁵⁵ Vanaf de tijd van Richteren tot aan 2 Koningen worstelde Israël het grootste deel van de tijd om de controle over het land te behouden. Tegen het einde van deze periode zond God profeten om zijn volk te waarschuwen voor het naderende oordeel vanwege de verbreking van het verbond, maar ze luisterden niet.¹⁵⁶ Onder het oordeel werden Israël en Juda verbannen uit de plaats die God voor hen had bestemd.¹⁵⁷ Tijdens de ballingschap werden ze opnieuw nomadisch: ze verlieten het land en trokken in de tegenovergestelde richting van Abraham.

De ballingschap zou echter niet langer dan 70 jaar duren.¹⁵⁸ In de profetische boeken was de belofte van een wederkomst nauw verbonden met de onveranderlijke boodschap van het oordeel. Deze wederkomst staat gelijk aan een nieuwe schepping,¹⁵⁹ met Edense ondertonen.¹⁶⁰ De twee Mozaïsche figuren Ezra en Nehemia leidden Gods volk terug naar Kanaän, met de belofte dat God hun inspanningen om Jeruzalem te herstellen zou zegenen. Vanuit Babylon, nu een Perzische provincie, maakte Gods volk een pelgrimstocht naar het land.¹⁶¹ Ondanks sterke tegenstand¹⁶² slaagde het volk er uiteindelijk in Jeruzalem te herbouwen.¹⁶³ Gedurende het hele proces moesten Ezra en Nehemia echter vechten tegen de afvalligheid die het ongehoorzame volk Israël teisterde.¹⁶⁴ Ondanks een vroege ervaring en geestelijke hervorming werd het bezit van het land opnieuw onzeker en kregen de terugkerende Joden te maken met moeilijke tijden onder buitenlandse onderdrukking tijdens de intertestamentaire periode.

Met de komst van de Messias scheen het licht weer. Het eerste vers van het Nieuwe Testament liet al zien dat Jezus een nieuw begin voor de mensheid vertegenwoordigde.¹⁶⁵ Jezus kwam om te overwinnen waar Adam was verslagen. Christus' afwijzing van het aanbod van Satan om Hem alle koninkrijken der aarde te geven, betekent niet dat Jezus deze koninkrijken niet zou veroveren: het laat simpelweg zien dat Hij ze op Gods manier in bezit zou nemen.¹⁶⁶ Als nieuwe Adam werd Hij de heerser over alle volken en zijn koninkrijk zal niet meer voorbij gaan.¹⁶⁷ Deze universalisering van het land is duidelijk zichtbaar in het concept van het koninkrijk van God, dat Jezus inluidde. Dit idee is noch een spiritualisering, noch een herinterpretatie van het oudtestamentische concept van land. In feite is het afgestemd op het universele aspect van het verbond met Abraham, dat al duidelijk was in de oorspronkelijke context.¹⁶⁸ Wat het Nieuwe Testament doet, is precies vastleggen wanneer en hoe de beloften vervuld zouden worden.

De inwijding van het koninkrijk van God in Jezus introduceert een spanning die niet altijd duidelijk was in het Oude Testament. Hoewel Christus de uiteindelijke herstelling bracht, was zijn volk nog steeds op pelgrimstocht. In zekere zin maakte zijn volk al deel uit van zijn koninkrijk, omdat God 'ons samen met Hem tot leven [heeft] gewekt en ons een plaats gegeven in de hemelsferen, in Christus

¹⁵⁵ Rechters 2:10-13

¹⁵⁶ Jeremia 7:23-27

¹⁵⁷ 2 Koningen 17:7-40; 25:1-26

¹⁵⁸ Jeremia 25:11-12

¹⁵⁹ Jesaja 65:17

¹⁶⁰ Jesaja 51:3; Ezechiël 36:35

¹⁶¹ Ezra 1; Nehemia 2

¹⁶² Ezra 4

¹⁶³ Nehemia 11-12

¹⁶⁴ Ezra 10; Nehemia 13

¹⁶⁵ Matteüs 1:1

¹⁶⁶ Matteüs 4:8-10

¹⁶⁷ 1 Korintiërs 15:22-26

¹⁶⁸ Genesis 12:3; 17:6, 16

Jezus.¹⁶⁹ Toch waren zijn leerlingen nog steeds nomaden in een wereld waartoe ze niet behoorden,¹⁷⁰ wachtend op de vervulling van de belofte in haar voltooide vorm.

De nomadische ervaring van Gods volk op weg naar hun definitieve rustplaats komt ten einde in het Nieuwe Jeruzalem, dat duidelijk wordt beschreven als niet alleen een terugkeer naar het Beloofde Land, gemodelleerd naar het verhaal van de Exodus, maar ook als een terugkeer naar Eden. De rivier des levens stroomt door het midden van de stad en bewatert de boom des levens, die toegankelijk is voor alle volken. Net als in Eden is er geen plaats voor de vloek van zonde en dood, en woont God opnieuw bij zijn volk.¹⁷¹ Hier keert het verlossingsverhaal terug naar het begin. Centraal staat het kruis, waar de Messias met zijn bloed de terugreis heeft veiliggesteld. De nieuwe Adam is degene die zijn vluchtelingenkinderen terug naar huis zal brengen. O, wat een glorieuze dag zal dat zijn!

Deel III: Toepassing

Land en hoop

In de bijbelse context zijn land en hoop onlosmakelijk met elkaar verbonden. Die verbinding wordt duidelijk in Zacharia 9:12, waar God de ‘gevangenen die hopen’ uitnodigt terug te keren. Deze individuen hadden hier jarenlang op gewacht tijdens de ballingschap en eindelijk brak nu de tijd aan dat zij konden terugkeren naar Jeruzalem.

1. Wat zegt het beeld van de ‘gevangene die hoopt’ voor jou persoonlijk?
2. Welke parallellen zie je tussen de ervaring van de ballingen in Babylon en je eigen geestelijke ervaring, in het bijzonder in de context van de naderende tweede komst van Jezus?

Hoop, liefde en geloof

Augustinus van Hippo zei: ‘Er is geen liefde zonder hoop, geen hoop zonder liefde, en noch liefde noch hoop zonder geloof.’¹⁷² Deze drie elementen komen ook samen voor in het lied van Benjamin Gaither, Jeff Silvey en Kim Williams:

I’m a prisoner of hope, bound by my faith
Chained to Your love, locked up in grace
I’m free to leave but I’ll never go
I’m wonderfully, willingly,
Freely a prisoner of hope.

[Ik ben een gevangene van de hoop, gebonden door mijn geloof
Vastgeklonken aan uw liefde, opgesloten in genade
Ik ben vrij om te gaan, maar dat doe ik niet
Ik ben wonderlijk bereid
Vrijwillig een gevangene van hoop.]¹⁷³

Op welke manieren zie jij de relatie tussen hoop, liefde en geloof in jouw spirituele reis?

Leven als een vluchteling

¹⁶⁹ Efeziërs 2:6

¹⁷⁰ Johannes 17:11-19

¹⁷¹ Openbaring 22:1-5

¹⁷² Augustine of Hippo, *The Enchiridion: On Faith, Hope, and Love* (Washington, DC: Gateway, 1996), blz. 9.

¹⁷³ Gaither Vocal Band, “Prisoner of Hope,” 2008.

Volgens de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties zijn er wereldwijd ongeveer 44 miljoen vluchtelingen. De meesten van hen zijn gedwongen hun land te ontvluchten vanwege geweld, politieke instabiliteit en oorlog. In de wet van het Oude Testament zou de ervaring van Israël als vreemdeling in Egypte van invloed moeten zijn op de manier waarop de Israëlieten de vreemdelingen in hun midden moesten behandelen.¹⁷⁴

Welke invloed zou je eigen ervaring als geestelijke vreemdeling moeten hebben op de manier waarop je vandaag de dag met vluchtelingen omgaat?

¹⁷⁴ Exodus 23:9

Les 10: De ware Jozua

6 december

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *1 Korintiërs 10:11*

Lezen: *1 Korintiërs 10:1-13; Matteüs 2:15; Jozua 1:1-3; Handelingen 3:22-26; Hebreeën 3:7-4:11; 2 Korintiërs 10:3-5.*

Typologie is een van de belangrijkste manieren waarop de auteurs van het Nieuwe Testament het Oude Testament gebruiken. Het is geworteld in geschiedenis en theologie. In het Oude Testament zijn typen historische voorbeschouwingen die vooruitwijzen naar de realiteiten die Jezus teweegbracht. In die zin is typologie een vorm van profetie, door middel van gebeurtenissen in plaats van door woorden. Typologie is ook geworteld in de theologie, omdat God gebeurtenissen leidt, specifieke personen selecteert en instellingen instelt die profetisch de verlossende realiteiten voorspellen die door Jezus in gang zijn gezet. Net als profetie wijst typologie op Gods soevereiniteit over de geschiedenis.

Ondanks het belang van typologische interpretatie van de Schrift, zijn veel christenen niet bekend met het onderwerp. De studie van Jozua biedt een uitstekende gelegenheid om meer te leren over bijbelse typologie en om de criteria voor het identificeren van typen in het Oude Testament, hun vervulling in het Nieuwe Testament en de praktische relevantie van typologie in de hedendaagse adventistische reis te overwegen. Door middel van typologie, die Gods patronen door de Schrift heen belicht, kunnen mensen zijn soevereiniteit over de geschiedenis en zijn blijvende genade jegens de mensheid begrijpen, ondanks de aanhoudende zondigheid van zijn kinderen. De geschiedenis is het platform waarop God zijn liefde voor de mensheid onthult. Deze openbaring ontvouwt zich via verschillende fasen, nauw verbonden met de unieke uitingen van het eeuwige verbond tussen God en zijn schepping. Deze uitingen vormen de ruggengraat van de typologie. De patronen in Jozua's typologie benadrukken Gods verlangen om zijn volk te redden, zodat zij zijn aanwezigheid kunnen genieten en, zonder angst, kunnen rusten in zijn ongelooflijke liefde.

Deel II: Commentaar

Definitie

Het is geen overdrijving om te stellen dat ‘het zevendedagsadventisme historisch gezien niet alleen een profetische beweging is; het is ook een typologische beweging.’ Sinds het begin van het adventisme ‘was typologie een methode die gebruikt werd om de identiteit, rol en boodschap van het adventisme in de heilsgeschiedenis te evalueren, te ervaren en te begrijpen.’¹⁷⁵ Er zijn twee soorten typologie: verticaal en horizontaal. Verticale typologie betreft de relatie tussen het hemelse en aardse heiligdom. Het is de meest bekende en bestudeerde typologie binnen het adventisme. Horizontale typologie betreft de relatie tussen het Oude- en het Nieuwe Testament, en het is een van de belangrijkste manieren om Jezus te onderscheiden in de geschriften van ‘Mozes en al de profeten.’¹⁷⁶ Deze typologie staat centraal in onze les van deze week.

De traditionele opvatting van typologie kan worden samengevat in de volgende definitie: ‘de studie van personen, gebeurtenissen of instellingen (de typen) die God goddelijk heeft ontworpen om hun vervulling in de eindtijd (de antitypen) in Christus en in de door Hem tot stand gebrachte

¹⁷⁵ Erick Mendieta, “Typology and Adventist Eschatological Identity: Friend or Foe?” *Andrews University Seminary Student Journal*, deel 1, nr. 1 (Voorjaar 2015), blz. 45-46.

¹⁷⁶ Lucas 24:27

evangeliewerkelijkheden voor te stellen.¹⁷⁷ Een dergelijke definitie wordt niet willekeurig aan de Schrift opgelegd, maar komt voort uit een onderzoek naar de passages waarin de Griekse term *typos* (type) in het Nieuwe Testament voorkomt,¹⁷⁸ zoals blijkt uit het baanbrekende werk van Richard M. Davidson, *Typology in Scripture: A Study of Hermeneutical Typos Structures* (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1981).

Jozua typologie identificeren

Volgens Davidsons definitie zijn er vier criteria voor het identificeren van typen en antitypen: historiciteit, correspondentie, prefiguratie en escalatie. Ten eerste zijn typen historische realiteiten die in het Oude Testament zijn vastgelegd. Wanneer de auteur van het Nieuwe Testament terugkijkt op het Oude Testament om typen te vinden, zoekt hij naar gebeurtenissen, personen of instellingen die geworteld zijn in de geschiedenis. Zo hebben gelijkenissen geen typologische betekenis.¹⁷⁹ In de typologie handelt God in de geschiedenis en creëert Hij patronen van profetische betekenis die later door zijn volk en profeten herkend zullen worden. Vanuit het Nieuwe Testament gezien bestaat er geen twijfel over dat Jozua een historische figuur is. In zijn laatste toespraak beschrijft Stefanus Jozua's rol als leider van Israël tijdens de verovering, waarin de tabernakel van getuigenis naar Kanaän werd gebracht.¹⁸⁰ Jozua wordt ook in Hebreeën 4:7-8 genoemd als degene die tijdelijke rust bracht aan Israël.

Een andere fundamentele stap in het identificeren van typologische relaties tussen het Oude- en Nieuwe Testament is de aanwezigheid van legitieme overeenkomsten. Deze overeenkomsten moeten historisch geldig, authentiek en niet louter toevallig of verzonnen zijn. Naast de overeenkomsten die in de studie van woensdag worden genoemd, delen Jozua en Jezus dezelfde naam, die in het Hebreeuws en Grieks, net als in het Nederlands, wordt gedifferentieerd. Dit lijkt om twee redenen niet toevallig te zijn. Ten eerste is dit de eerste benaming in de Bijbelse canon met een theofoor element — een woorddeel dat verwijst naar de naam van God. Jozua's naam is de combinatie van het Hebreeuwse werkwoord *ysh'* (redden) en het woorddeel *yo* (jo), wat een afkorting is van JHWH (meestal vertaald als 'de HEER'). Ten tweede is Jozua niet zijn oorspronkelijke naam. Mozes, waarschijnlijk onder goddelijke invloed, veranderde zijn naam van Hosea (verlossing) in Jozua (de Heer is verlossing) (Num. 13:16).¹⁸¹

Het derde element dat in overweging moet worden genomen, is prefiguratie. God ontwerpt profetisch legitieme typen die zelfs vóór hun vervulling herkenbaar zouden kunnen zijn, althans in hun basiscontouren. Dit element versterkt de gedachte dat de auteurs van het Nieuwe Testament niet creatief verbanden tussen de testamenten verzinnen. Het profetische element van het Oude Testament als type is al in de bijbeltekst vastgelegd. Om deze reden kon het oorspronkelijke publiek deze voorspellende betekenis hebben begrepen via aanwijzingen die door de geïnspireerde auteurs waren achtergelaten. Toen de meeste aanwijzingen eenmaal waren gevonden en lezers eerdere openbaringen met recentere begonnen te vergelijken, was het niet meer dan logisch dat de typen duidelijker zouden worden naarmate de canon groeide.

Twee belangrijke punten moeten hier nogmaals worden benadrukt. Ten eerste kon alleen de Christusgebeurtenis de messiaanse betekenis van het Oude Testament in volle kracht onthullen. Ten tweede werden in de geschiedenis van de interpretatie sommige typen pas achteraf herkend. Toch sluiten deze feiten het bestaan van profetische betekenis in de oorspronkelijke context en de mogelijkheid van herkenning van deze betekenis door het oorspronkelijke publiek niet uit. Het

¹⁷⁷ Richard M. Davidson, *In the Footsteps of Joshua* (Hagerstown, MD: Review and Herald, 1995), blz. 26.

¹⁷⁸ 1 Korintiërs 10:1-13; Romeinen 5:12-21; 1 Petrus 3:18-22; Hebreeën 8-9

¹⁷⁹ Vergelijk met Jozua 9:7-15; 2 Samuel 12:1-4

¹⁸⁰ Zie Handelingen 7:44-45

¹⁸¹ Numeri 13:16

identificeren van deze tekstuele waarborgen dient als een interpretatieve controle, waardoor de lezer de tekst niet iets kan opleggen wat er niet is. Zonder dergelijke controle ontaardt typologie gemakkelijk in allegorie. Allegorie was de overheersende methode van bijbelinterpretatie in de middeleeuwen. In tegenstelling tot typologie vindt allegorie spirituele betekenissen in het Oude Testament die vreemd zijn aan de bedoeling van de auteur en de oorspronkelijke context.

Een extra tekstuele waarborg die de Jozua-typologie in het Oude Testament valideert, kan hier worden genoemd: het unieke karakter van Jozua's verbinding met de missie van de Engel des Heren, de preëxistente Christus in de Pentateuch. Davidson suggereert dat de beschrijvingen van Jozua's missie en die van de Engel des Heren talloze parallelle uitdrukkingen bevatten, waarin exact dezelfde Hebreeuwse woorden worden gebruikt. Zowel Jozua als de Engel des Heren moesten “voor Israël oversteken” en “voor Israël uit gaan” en hen “het land binnenbrengen” en het “laten beëerven.”¹⁸² Davidson onderstreept ook de directe verbinding tussen Jozua (de priester na de ballingschap) en de Messias in Zacharia 6:12, waarin ‘de profeet de naam van Jozua gelijkstelt aan de Messias’: “Zeg tegen hem: “Dit zegt de HEER van de hemelse machten: Let op, een man met de naam Telg, die aan de stam zal ontspruiten, herbouwt de tempel van de HEER.””¹⁸³

Het laatste criterium voor het identificeren van typologie dat hier genoemd moet worden, is dat van escalatie. Het concept van escalatie wordt goed geïllustreerd door de metafoor van ‘schaduw,’ die door de auteur van Hebrëen gebruikt wordt om de relatie te verklaren tussen het Levitische systeem van offergaven en offers, inclusief feesten en rituelen, die verwezen naar de gebeurtenis met Jezus. Escalatie omvat een verheffing of intensivering van type naar antitype: een crescendo van lokaal naar universeel, van voorlopig naar definitief, van tijdelijk naar eeuwig, en van het menselijke naar de goddelijke sfeer.

Deze progressie is duidelijk zichtbaar in de typologie van Jozua. Net zoals Jozua de verovering van Kanaän leidde en Israël tijdelijke rust schonk, zo voert de nieuwe Jozua het hemelse leger aan in de kosmische strijd tegen ‘hemelse vorsten, de heersers en de machthebbers van de duisternis, tegen de kwade geesten in de hemelsferen.’¹⁸⁴ Zijn overwinning is definitief en geeft Gods volk eeuwige rust.

Schrifttypologie is een fascinerend gebied van bijbelstudie en zou niet beperkt moeten blijven tot geleerden. In zijn dialoog op weg naar Emmaüs berispte Jezus de twee mannen teder, omdat ze de Schriften niet typologisch hadden gelezen: ‘Toen zei Hij tegen hen: “Hebben jullie dan zo weinig verstand en zijn jullie zo traag van begrip dat jullie niet geloven in alles wat de profeten gezegd hebben? Moest de messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?” Daarna verklaarde Hij hun wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond, en Hij begon bij Mozes en de Profeten.’¹⁸⁵ Laten we als zevendedagsadventisten vandaag de dag niet dezelfde fout maken.

Deel III: Toepassing

Gods consistentie vandaag

De verschillende typen zijn gegrondvest in historische patronen die beïnvloed zijn door goddelijke interventies, als gevolg van Gods beloften. Ze tonen Gods trouw in zijn interacties met de mensheid en zijn opperste gezag over de geschiedenis. Typologie is niet alleen een methode om het Oude Testament te interpreteren in relatie tot Jezus; het is ook een manier om de geschiedenis te interpreteren.

¹⁸² Vergelijk Exodus 23:23; Numeri 27:17, 21; Deuteronomium 3:28; 31:3, 23

¹⁸³ Davidson, *In the Footsteps of Joshua*, blz. 29-30.

¹⁸⁴ Efeziërs 6:12

¹⁸⁵ Lucas 24:25-27

Hoe denk je dat Gods consistentie en controle over de geschiedenis je kunnen helpen omgaan met de onzekerheden van het menselijk bestaan?

Typen vandaag

Enerzijds helpt de studie van typologie ons te begrijpen wie Jezus is en wat God door Hem doet. Het laat zien hoe personen als Mozes, Aäron en David de rollen van de messias als priester, profeet en koning voorafschaduwen. Evenzo onthullen institutionele typen, zoals de offers en religieuze feesten zoals Pesach, het plaatsvervangende karakter van zijn missie. Typologische gebeurtenissen wijzen ook op de dingen die Jezus ten behoeve van zijn volk zal volbrengen. Anderzijds onthult typologie Gods verwachtingen ten aanzien van zijn kinderen.

Wat onthullen onderstaande typen over Jezus, gezien deze twee aspecten van de typologie, en hoe kun je hun voorbeelden gebruiken om je leven te modelleren naar Gods wil?

1. Isaak die zich in onderwerping op het altaar neerlegt (Genesis 22; vergelijk met Hebrëen 11:17-19)
2. Jozef als de bevrijder van zijn familie in zijn interactie met zijn broers (Genesis 44-45)
3. Mozes als de bevrijder en voorbidder van Israël (Exodus 32:30-34)
4. David als de uitverkoren (messias) koning in zijn interactie met Saul (1 Samuël 24, 26)

Les 11: Wonen in het land

13 december

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Spreuken 15:1*

Lezen: *Jozua 22; Efeziërs 6:7; Johannes 7:24; Numeri 25; Spreuken 15:1; 1 Petrus 3:8-9.*

Er is geen volk zonder wet en land. Dat is het geval met het bijbelse Israël, dat Gods wet ontvangt in Exodus en het land verkrijgt in Jozua. Als koninkrijk van priesters hadden ze echter ook een sterke identiteit nodig, geworteld in hun roeping als uitverkoren volk om Gods vertegenwoordigers op aarde te zijn. Zo'n identiteit zou niet standhouden zonder twee basiselementen: totale toewijding en eenheid. Dit thema is waar Jozua 22 over gaat.

Op dit moment is het land veroverd en verdeeld onder alle stammen – tenminste gedeeltelijk (want er is nog werk te doen). Desondanks moest Israël nog steeds begrijpen wat het betekende om Israël te zijn. Hun behoefte om hun identiteit te begrijpen is het doel van de slottoespraken van het boek, te vinden in Jozua 22:1-8, Jozua 23 en Jozua 24:1-28.

Net als de toespraken in hoofdstukken 23 en 24 waren Jozua's woorden in Jozua 22:2-8 tot de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse, die naar de overkant van de Jordaan vertrokken, bedoeld als een afscheidsrede. In de toespraak onthult Jozua de weg naar volledige toewijding, die begint met liefde en eindigt met dienstbaarheid. Het incident met de stammen van het Overjordanse, in het tweede deel van het hoofdstuk, laat zien dat zonder eenheid zowel individuele als collectieve toewijding aan de Heer een bedreiging kan vormen voor Gods plan. Als Israël de komende uitdagingen wil doorstaan, mogen ze niet vergeten wie ze zijn in relatie tot God en tot elkaar.

Deel II: Commentaar

Jozua 22 bevat het laatste verhaal van het boek, voorafgegaan door een korte toespraak van de hooggeachte leider tot de stammen van het Overjordanse. Zij stonden klaar om de Jordaan over te steken, nadat ze gehoor hadden gegeven aan Mozes' bevel door hun broeders te helpen bij de verovering. Jozua's toespraak benadrukte dat, hoewel ze geografisch gescheiden zouden zijn, de stammen van het Overjordanse nog steeds deel uitmaakten van Israël en dienovereenkomstig moesten leven. Zijn boodschap richtte zich op het belang van oprechte toewijding aan de HEER binnen de context van het verbond, dat dienstbaarheid uit liefde vereist. Ondanks de geografische scheiding werden ze opgeroepen verenigd te blijven in hun toewijding aan de Tora en haar gever. De oprichting van een altaar zou dienen als een test van zowel hun toewijding als hun eenheid.

Van liefde naar dienstbaarheid

In Jozua 22 nadert de leider van Israël het einde van zijn opdracht. Het land wordt verdeeld en Israël heeft relatieve controle over het resterende te veroveren gebied. Nu breekt het afscheidsseizoen aan. Omdat Jozua ervan overtuigd was dat hij de leiders van de stammen van het Overjordanse niet meer zou zien (wat al snel onjuist bleek te zijn), gaf hij hun de laatste instructies. In een typische verbondsstructuur prees Jozua hen voor het opvolgen van alles wat Mozes en hijzelf hadden bevolen en voor hun hulp aan hun broeders tijdens de verovering.¹⁸⁶ Vervolgens benadrukte hij Gods trouw in het nakomen van zijn beloften en zei dat het tijd voor hen was om te rusten.¹⁸⁷ Voor hun vertrek vatte

¹⁸⁶ Jozua 22:2-3

¹⁸⁷ Jozua 22:4

hij de kern van de Tora (wet) samen en legde hij de weg naar volledige toewijding uit in vijf infinitieve zinnen, die logisch van liefde naar dienstbaarheid gingen:

Ten eerste: ‘Heb de HEER, uw God, lief.’¹⁸⁸ Liefde is de basis van Gods karakter, en alles begint ermee. Dienstbaarheid zonder liefde is legalisme. Zulke dienstbaarheid is een verdraaiing van de Tora en kan door God niet worden aanvaard. Naast wandelen en onderhouden is liefhebben de samenvatting van de wet die Mozes al vóór zijn dood in zijn mond had.¹⁸⁹ Er is geen tegenstrijdigheid tussen de openbaring van God in het Oude- en het Nieuwe Testament: Hij schiep de mens om een relatie met Hem te hebben gebaseerd op liefde, niet op angst. Zoals Paulus zegt in 1 Korintiërs 13:2: Zonder ‘liefde’ zijn we ‘niets’. Onze liefde is al een antwoord, want we hebben Hem lief omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.¹⁹⁰ Het object van onze liefde balanceert tussen de goddelijke transcendentie van de Schepper (Elohim) en de immanentie van onze Heer (JHWH), die bij zijn volk woont.

Ten tweede: ‘volg de weg die Hij u wijst.’¹⁹¹ De Bijbel gebruikt vaak de metafoor ‘wandelen’ om te verwijzen naar de relatie tussen God en zijn volk. Het drukt enerzijds intimiteit en anderzijds overeenstemming uit. Letterlijk wandelt God (Hebreeuws *hlk*) met zijn volk.¹⁹² In geestelijke zin roept Hij hen op met Hem te wandelen. Tegen deze achtergrond wordt het beeld relationeel, want ‘gaan er ooit twee samen op weg zonder bij elkaar te zijn gekomen?’¹⁹³ Bovendien duidt het op het gedrag dat verwacht wordt van hen die ervoor kiezen om met God te wandelen, zoals te zien is in Leviticus 26:23-24: ‘Als jullie hieruit geen lering trekken en tegen Mij in blijven gaan, zal Ik op mijn beurt ook tegen jullie ingaan.’

Ten derde: ‘leef zijn geboden na.’¹⁹⁴ Het houden van de wet als uitdrukking van Gods wil is het natuurlijke resultaat van een dankbaar hart dat begrijpt wat God heeft gedaan. In deze volgorde is er een progressie van liefde als uitgangspunt, de eerste vonk, naar een vertrouwensrelatie, die resulteert in gehoorzaamheid. Daarom zegt Johannes: ‘Zijn geboden zijn geen zware last.’¹⁹⁵ Het is duidelijk dat ware gehoorzaamheid voortkomt uit liefde, zoals blijkt uit Jezus' woorden aan de leerlingen: ‘Als je Mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden.’¹⁹⁶ Het houden van de wet zou leven brengen voor Israël¹⁹⁷ – geen leven in de zin van verlossing, maar een overvloedig leven in het land. Door vast te houden aan de goddelijke principes, kon Israël een rechtvaardige en welvarende samenleving vestigen, waarvan het succes een bewijs voor de wereld zou zijn.

Ten vierde: ‘wees Hem toegedaan.’¹⁹⁸ Het Hebreeuwse werkwoord *dbq* betekent ook ‘klampen’ of ‘aankleven,’ zowel letterlijk als figuurlijk. In de laatste zin duidt het op een staat van trouw, genegenheid en verbondenheid. De eerste keer dat het woord voorkomt, beschrijft het een man die zich aan zijn vrouw vastklamt: ‘Daarom maakt een man zich los van zijn vader en moeder en hecht (*dbk*) hij zich aan zijn vrouw, en zij zullen één lichaam zijn.’¹⁹⁹ Dezelfde aansporing om zich vast te klampen, maar dan aan de HEER, eveneens voorafgegaan door de oproep om Hem lief te hebben en te gehoorzamen, komt voor in Deuteronomium 30:20, waar Mozes ook de reden geeft: ‘Dan zult u lang blijven wonen in het land dat Hij uw voorouders Abraham, Isaak en Jakob onder ede heeft beloofd.’ Net als een reddingsboei voor een drenkeling, zou Israël zich aan God moeten vastklampen als zijn

¹⁸⁸ Jozua 22:5

¹⁸⁹ Deuteronomium 10:12-13, 20; 11:1; 6:4-15; 13:4-5

¹⁹⁰ 1 Johannes 4:19

¹⁹¹ Jozua 22:5

¹⁹² Exodus 13:21; vergelijk met Genesis 3:8

¹⁹³ Amos 3:3

¹⁹⁴ Jozua 22:5

¹⁹⁵ 1 Johannes 5:3

¹⁹⁶ Johannes 14:15

¹⁹⁷ Leviticus 18:5

¹⁹⁸ Jozua 22:5

¹⁹⁹ Genesis 2:24

enige hoop. Het beeld roept ook de noodzaak op van volharding en doorzettingsvermogen om de verbinding met God te behouden in een land en in een tijd waarin talloze afleidingen om hun aandacht zouden strijden.

Ten slotte: 'dien Hem met hart en ziel.'²⁰⁰ De uitdrukking 'de HEER dienen' komt 56 keer voor in het Oude Testament en duidt vaak op 'aanbidden' of 'het verbond trouw houden.' Het dienen van de HEER was de reden die aan Farao werd gegeven voor Israëls vertrek uit Egypte: 'Je moet het volgende tegen de farao zeggen: "De HEER, de God van de Hebreëen, heeft mij naar u toe gestuurd om te zeggen: "Laat mijn volk gaan om Mij in de woestijn te vereren."'"²⁰¹ Toen Israël Egypte verliet, wisselden de mensen in wezen van meester door de dienst van de HEER in plaats van Farao te aanvaarden. Door God te dienen, zouden ze zegen ervaren en hun plan vervullen om alle families op aarde te zegenen. Uiteindelijk worden ook de verlost geroepen om God voor eeuwig te dienen.²⁰² Daarom vinden mensen hun ware identiteit pas wanneer ze hun Schepper vrijwillig met liefde dienen. Deze vermenging van liefde met dienstbaarheid is de paradox van het bestaan: wanneer schepselen leven om zichzelf te dienen, stuiten ze alleen maar op verwarring, wanhoop en dood. Maar wanneer ze hun zelfzuchtige houding opgeven en zich onderwerpen aan de wil van de Schepper, vinden ze een waar doel, voldoening en een overvloedig leven. We zien dezelfde redenering achter Jezus' uitspraak in Lucas 9:24: 'Want ieder die zijn leven wil behouden, zal het verliezen; maar wie zijn leven verliest omwille van Mij, zal het behouden.'

Na zijn afscheidsrede zegende Jozua de stammen van het Overjordanse en stuurde hen weg naar hun erfdeel.²⁰³ Deze woorden waren bedoeld als de laatste woorden van Jozua aan hen, maar niet lang daarna zou de gebeurtenis van het altaar hun vastberadenheid om Jozua's advies op te volgen op de proef stellen. Het gebrek aan eenheid zou een thema worden in de geschiedenis van Israël. Kort na Jozua's dood onthulde hun onvermogen om lief te hebben, te wandelen, te gehoorzamen, vast te houden en te dienen een gebrek aan theologische eenheid, zoals blijkt uit het boek Rechters, wat leidde tot de uiteindelijke desintegratie van Israël. Tegen het einde van het boek bracht een burgeroorlog de Benjaminiten bijna tot uitsterven.²⁰⁴ Hoewel de verenigde monarchie een tijdlang politieke en geestelijke eenheid bracht, duurde deze situatie niet lang. Na het schisma tussen de noordelijke en zuidelijke stammen was Israël nooit meer één natie. Afvalligheid bleek een kracht van desintegratie en verdeeldheid te zijn. De geschiedenis van Israël illustreert dat eenheid en volledige toewijding van elkaar afhankelijk zijn.

Deel III: Toepassing

Een blijvende relatie

In de Bijbel wordt Gods relatie met zijn volk vaak vergeleken met een huwelijk, met God als een liefhebbende echtgenoot en Israël als een ontrouwe echtgenote. Deze metafoor illustreert de idee van Gods onwrikbare liefde in contrast met Israëls ongehoorzaamheid. In het Nieuwe Testament wordt de komst van de beloofde messias vergeleken met een huwelijksceremonie.

Denk na over je eigen ervaringen als echtgenoot, als je getrouwd bent, of denk na over je eigen diepe vriendschappen en overweeg hoe Jozua's recept voor totale toewijding essentieel is voor een gelukkige en duurzame relatie. Denk na over elk van de volgende dwingende handelingen afzonderlijk en hoe ze bijdragen aan het succes van een relatie:

²⁰⁰ Jozua 22:5

²⁰¹ Exodus 7:16; vergelijk met 12:31

²⁰² Openbaring 22:3

²⁰³ Jozua 22:6

²⁰⁴ Rechters 20-21

1. Liefde
2. Wandelen
3. Respecteren
4. Vasthouden/vastklampen
5. Dienen

Blijvende eenheid

‘Een bezoeker van een psychiatrisch ziekenhuis zag tot zijn verbazing dat er maar drie bewakers waren die honderd gevaarlijke gevangenen in de gaten hielden. Hij vroeg zijn gids: "Vreest u niet dat deze mensen de bewakers zullen overmeesteren en ontsnappen?" "Nee," was het antwoord. Gekken verenigen zich nooit.”²⁰⁵ In ons geestelijke ziekzijn hebben we moeite ons te verenigen. Vanuit het perspectief van het Nieuwe Testament is eenheid in de kerk een wonder dat wordt verricht door de heilige Geest in samenwerking met ons.²⁰⁶

1. Ja of nee: Draag jij bij aan verdeeldheid in de kerk of werk je juist aan de bevordering van eenheid?
2. Mocht je op basis van je antwoord tot de conclusie komen dat je eenheid in de weg staat, wat kun je dan doen in het veranderen van je houding en gewoonten om juist een verenigende kracht te worden?

²⁰⁵ Michael P. Green, 1500 Illustrations for Biblical Preaching (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2000), blz. 65.

²⁰⁶ Efeziërs 5:2-15

Les 12: God is trouw

20 december

Deel I: Overzicht

Kerntekst: Jozua 21:45

Lezen: Jozua 21:43-45; 2 Timoteüs 2:11-13; Jozua 23; Openbaring 14:10, 19; Deuteronomium 6:5.

De Bijbel vertelt over de geschiedenis met een specifiek doel. De auteurs zijn geen neutrale waarnemers; ze willen altijd een theologische boodschap overbrengen. Ze geven de geïnspireerde versie weer van wat er is gebeurd, maar zijn ook geïnteresseerd in de betekenis van de geschiedenis. Goddelijke inspiratie gaf bijbelse historici de juiste bril om naar de geschiedenis te kijken. De profetische betekenis van het boek Jozua komt duidelijker naar voren in de Hebreeuwse traditie, die het boek opneemt in de sectie die 'Nevi'im' (De Profeten) heet. De geschiedenis tussen Jozua en 2 Koningen staat bekend als de 'Vroege Profeten,' en het is een deel van de historische achtergrond die de weg bereidt voor het begrijpen van de grote en kleine profeten, die in de Hebreeuwse canon bekend staan als de 'Laatste Profeten.'

Jozua's laatste toespraken in het boek vormen de theologische kern. De belangrijkste boodschap kan in drie woorden worden samengevat: 'God is trouw.' Omdat Hij ook machtig is, kan geen van zijn beloften mislukken. Het boek presenteert het bijbelse perspectief dat de geschiedenis vordert in lijn met Gods soevereine doel, ongeacht Israëls reactie. Het wijst er echter op dat als Israël Gods zegeningen wil ontvangen en behouden, het ook trouw moet zijn. Helaas gaven de volgende generaties geen gehoor aan deze vermaning, zoals blijkt uit de canonieke stroom van de Schrift. In deze context vertegenwoordigen Jozua en Rechters twee kanten van dezelfde medaille: de eerste is Gods standvastige trouw en de tweede is Israëls hardnekkige ontrouw.

Deel II: Commentaar

Gods trouw werd duidelijk in de relatie met zijn kinderen binnen de context van het verbond. Het bijbelverhaal beschreef Gods onwankelbare toewijding aan zijn verbond, ondanks de terugvallende houding van mensen. Gods trouw was een kenmerk van zijn karakter,²⁰⁷ dat geworteld was in zijn 'loyale liefde' (*hesed*).²⁰⁸ Gods loyale liefde en trouw worden vaak samen genoemd.²⁰⁹ De goddelijke toewijding om zijn beloften na te komen ondanks schandelijke menselijke tekortkomingen is een concrete manifestatie van Gods loyale liefde (*hesed*), die duidelijk zichtbaar is in elk verbond in de Bijbel, van het Adamitische- tot het Davidische verbond.

Het Adamitische verbond

De fundamentele belofte van het Adamitische verbond omvatte een groot aantal nakomelingen en heerschappij over de aarde (Gen. 1:28).²¹⁰ Mensen, als dragers van Gods beeld, waren bedoeld om te floreren als medeheersers van God door leven voort te brengen en over de schepping te heersen. Deze goddelijke zegen wordt echter verstoord door menselijke ongehoorzaamheid. Ondanks deze verstoring werden Gods plannen niet gedwarsboemd. In de nieuwe realiteit werd de bevalling pijnlijk en werd de menselijke interactie met de aarde direct beïnvloed.²¹¹ Desondanks bleef God, ondanks menselijk

²⁰⁷ Deuteronomium 32:4; 49:7

²⁰⁸ Deuteronomium 7:9

²⁰⁹ Micha 7:20

²¹⁰ Genesis 1:28

²¹¹ Genesis 3:16-19

falen, toegewijd aan zijn plan en beloofde Hij dat het zaad van de vrouw de slang zou vernietigen en de verloren heerschappij zou herstellen.²¹² Het tragische hoofdstuk van Genesis 3 eindigde met Adams naamgeving van Eva (in het Hebreeuws ‘leven’), die de moeder van al het leven zou worden,²¹³ wat duidelijk aangeeft dat de dood niet het laatste woord zou hebben.

Het Noachitische verbond

Tegen Genesis 6 had de zonde de mensheid bijna tot het punt van onherstelbaarheid gebracht. Op moreel vlak vond er een proces van ontschepping plaats, waarbij de goede schepping steeds terugkeerde naar een staat van louter kwaad.²¹⁴ Het is dan ook geen verrassing dat ontschepping ook in de natuurlijke wereld plaatsvindt, waardoor de aarde in de oorspronkelijke staat van waterige stilte terecht kwam. De stilte werd alleen verbroken door Noach en zijn gezin in de ark. Na de zondvloed hernieuwde God het Adamitische verbond met Noach, waarbij hij dezelfde bewoordingen gebruikte als in Genesis 1:28.²¹⁵ Als nieuwe Adam werd Noach gezegend met de belofte van vele nakomelingen en heerschappij. Noach faalde echter ook. In navolging van de zondeval nam Noach de vrucht van de wijnstok, dronk ervan en ontblootte zichzelf, waardoor hij naakt werd, zoals Adam en Eva vóór hem waren. Als gevolg van zijn daad werd een vloek uitgesproken, die de toekomst van zijn nakomelingen bepaalde. Maar toch bleef God toegewijd aan zijn plan.

Abrahamitisch verbond

De oergeschiedenis werd afgesloten met Genesis 11, waarin de mensheid opnieuw in opstand kwam tegen God. In een poging Gods oorspronkelijke plan om de mensheid te verstrooien te dwarsbomen en een heerschappij onafhankelijk van Hem te vestigen (door ‘een naam voor onszelf te maken’),²¹⁶ bouwden de mensen de toren van Babel, die een monument van verwarring werd. Ze twijfelden aan Gods trouw aan zijn beloften en belichaamden wetticisme door te proberen zichzelf zonder Hem te redden. Vanuit een canoniek perspectief was het verschijnen van Abraham op dit punt geen toeval. Abrahams roeping liet zien dat niet alles verloren was. Er was nog steeds trouw op deze aarde. Dezelfde elementen van de oorspronkelijke zegen werden gevonden in het Abrahamitische verbond: talrijke nakomelingen en heerschappij.²¹⁷ Dit verbond markeerde een nieuwe start voor de schepping. De parallellen tussen het Abrahamitische- en het Noachitische verbond waren opmerkelijk en wezen erop dat het verschillende fasen van hetzelfde verbond waren. Maar net als Adam faalde Abraham door gehoor te geven aan het advies van Sara om Hagar tot vrouw te nemen. De parallellen tussen de val van Adam en de acties van Abraham zijn duidelijk, zoals de tabel hieronder laat zien.

Genesis 16	Genesis 3
Saraï zei tegen Abram (v. 2)	De vrouw antwoordde (v. 2)
Abram stemde met haar voorstel in (v. 2)	Je hebt geluisterd naar je vrouw (v. 17)
Saraï neemt Hagar, haar slavin (v. 3)	Eva plukt van het fruit (v. 6)
Saraï geeft Hagar aan Abram tot vrouw (v. 3)	Eva geeft van de vruchten aan haar man (v. 6)

²¹² Genesis 3:15

²¹³ Genesis 3:20

²¹⁴ Genesis 6:5

²¹⁵ Vergelijk met Genesis 9:1

²¹⁶ Genesis 11:4

²¹⁷ Genesis 12:1-3

Abraham was ongetwijfeld gehoorzaam, maar zijn gehoorzaamheid was te onzeker. Zijn nakomelingen volgden zijn trouwe voorbeeld, maar bleven ook onder de maat. In feite werd het trouwe geslacht een puinhoop tussen Isaak en Jakob. Toch kon God hen gebruiken om een zegen voor de naties te zijn,²¹⁸ maar uiteindelijk kwamen ze vast te zitten in Egypte, waar ze later tot slaven werden gemaakt. Desondanks bleef God toegewijd aan zijn plan.

Mozaïsch Verbond

Zelfs toen Gods volk slaven in Egypte waren, was zijn plan voor hen al in volle gang. De echo's van Genesis 1:28 waren duidelijk in Exodus 1:7: 'Maar hun nakomelingen kregen veel kinderen en zo breidden de Israëlieten zich steeds meer uit. Ze werden zo talrijk dat ze het hele land bevolkten.' Er ontbrak slechts één element: heerschappij. En dat was waar farao's zorgen begonnen. Hij bedacht een plan om het aantal Israëlieten te verminderen om te voorkomen dat ze sterker zouden worden dan de Egyptenaren, die op hun beurt door hen overheerst zouden kunnen worden. In deze context greep farao dus in in Gods oorspronkelijke plan, en daarom werden hij en zijn koninkrijk geoordeeld.

God bracht zijn volk uit Egypte om het verbond met hen op de berg Sinaï te vernieuwen. En opnieuw voldeed de mensheid niet aan de goddelijke verwachting. Mozes was nog op de top van de berg toen het volk het gouden kalf begon te aanbidden en daaraan hun bevrijding uit de slavernij toeschreef.²¹⁹ Slechts een paar weken later kwamen de Israëlieten opnieuw in opstand en weigerden ze Kanaän binnen te gaan vanwege hun ongeloof.²²⁰ Maar God was nog steeds toegewijd aan zijn plan. Het is waar dat in elk verbond nieuwe menselijke spelers verschenen, en God paste zich aan de nieuwe omstandigheden aan. Maar zijn trouw bleef onveranderd.

Davidisch verbond

De eerste verovering onder leiding van Jozua was een succes, maar moest nog worden voltooid. Naast de noodzaak om het gebied volledig te bezetten, moest Gods volk ook behouden wat veroverd was. De periode van Rechters laat zien hoe de tweede generatie daarin faalde. In zijn genade wekte God bevrijders (in het boek rechters genoemd) op om Israël te verdedigen, maar naarmate het verhaal vorderde, werden zelfs deze rechters ontrouw en ontstond er chaos. God riep Samuel om tegelijkertijd priester, rechter en profeet te zijn. Naarmate hij ouder werd, beseftte het volk echter dat zijn kinderen niet in zijn voetsporen zouden treden, en, gemotiveerd door het voorbeeld van andere volken, vroegen ze om een koning.

Opnieuw paste God zijn plan aan – een zet die al in Deuteronomium was voorzien – en liet Israël een koning kiezen. Saul leek de perfecte kandidaat, maar zijn gedrag onthulde dat hij een koning was naar het hart van het volk. Na Sauls afwijzing werd David door Samuel tot koning gezalfd. God bevestigde zijn beloften aan Abraham in zijn verbond met David: een grote naam, een plaats voor Israël en een nageslacht.²²¹ David en zijn nakomelingen faalden echter ook jammerlijk, wat ertoe leidde dat Israël uiteenviel in twee koninkrijken, die ofwel werden vernietigd (het noordelijke koninkrijk) ofwel verbannen (het zuidelijke koninkrijk). Desondanks bleef God vasthouden aan zijn plan en gaf Hij zijn volk niet op.

Deze reeks verbonden laat een patroon zien van zegen, zonde en genade. Het laat zien dat Gods trouw en loyale liefde (*hesed*) door de eeuwen heen constant bleven. Jezus stelde het nieuwe verbond in, dat, gebaseerd op zijn verdiensten, niet zou falen zoals de voorgaande. In de eschatologische lijnen van Daniël tot Openbaring is het duidelijk dat in Jezus de oorspronkelijke zegeningen van Genesis 1 en 2

²¹⁸ Zie het verhaal van Jozef waarin het leven behouden bleef en het Abrahamitische zaad de heerschappij had

²¹⁹ Exodus 32:4

²²⁰ Numeri 14:11

²²¹ 2 Samuel 7:9-14

aan de mensheid worden hersteld: de talrijke nakomelingen van de vrouw ontvangen het koninkrijk. De heerschappij komt weer in goede handen.²²²

Deel III: Toepassing

Gods trouw vandaag

Jozua moedigde Israël aan na te denken over Gods beloften en daden in het verleden om zijn trouw in het heden te herkennen.²²³

Denk na over je levensreis en geef de seizoenen aan waarin je Gods trouw levendiger hebt gezien dan in andere tijden. Deel je inzichten met de groep.

Een van de bekendste verzen over Gods trouw is Klaagliederen 3:23, waarin Jeremia uitroept: 'Elke morgen schenkt Hij nieuwe weldaden. – Veelvuldig blijkt uw trouw!' Ten tijde van deze verkondiging door Jeremia bevond Gods volk zich, vanwege hun rebellie, op een donkere plek. De drie fundamentele pijlers van de Judese samenleving waren geruïneerd: het land, de monarchie en de tempel. Maar zelfs tegenover de harde realiteit van ballingschap en vernietiging verkondigde de profeet vrijmoedig de woorden die de inspiratie vormden voor de geliefde hymne "Groot is uw trouw". How can you see God's faithfulness amid the hard times of life?

1. Hoe kan het gegeven dat God betrouwbaar en behulpzaam is jou helpen je leven door troebel water te navigeren op de momenten dat je zijn handelingen niet goed kunt onderscheiden?
2. Denk na over de onmiddellijke context van Klaagliederen 3:23, in het bijzonder door de verzen 22 en 24 erbij te betrekken. Kijk eens goed hoe deze verzen bovenstaande vragen helpen beantwoorden. Houd vast aan Gods 'genade' (*hesed*), compassie en de hoop die Hij in ons legt in de context van deze verzen en in het licht van Jeremia's situatie. Welke bemoediging geven deze verzen jou?

Onze trouw vandaag

In Galaten 5:22 wordt trouw geïdentificeerd als de vrucht van de heilige Geest.

1. Hoe kun je Gods trouw verticaal spiegelen in jouw relatie met Hem?
2. Hoe kun je Gods trouw horizontaal spiegelen in de omgang met je medemensen?

²²² Daniël 7:13-14

²²³ Jozua 23:2-5

Les 13: Kies nu

27 december

Deel I: Overzicht

Kerntekst: Jozua 24:15

Lezen: Jozua 24; Genesis 12:7; Deuteronomium 17:19; 5:6; 1 Koningen 11:2, 4, 9; 2 Timoteüs 4:7-8.

In Mozaïsche stijl eindigt het boek Jozua met een toespraak waarin Jozua het volk aanspoort stelling te nemen. Na een lang en intens leven is Jozua klaar om zijn missie te voltooien. In het eerste deel van de toespraak zijn Jozua's woorden die van de HEER, waarin hij vertelt wat God voor Israël heeft gedaan sinds Abrahams roeping.²²⁴ Door 19 werkwoorden in de eerste persoon te gebruiken, versterkt God de passieve rol van Israël in deze onderneming, in tegenstelling tot het herhaaldelijke gebruik van de tweede persoon 'jij/jouw' om Israël te beschrijven.

Het tweede deel van de toespraak begint met het bijwoord 'nu' (*atta*), waarmee Jozua's laatste oproep tot een onmiddellijk antwoord wordt ingeleid, een oproep aan het volk om hun keuzevrijheid te gebruiken. Er volgt een verbondsvernieuwingsceremonie, waarbij twee getuigen worden opgesteld: het volk zelf en een ander stenen gedenkteken. Nog steeds een echo van het einde van Deuteronomium, creëert de dialoog tussen Jozua en het volk een spanningsveld tussen twee richtingen: de ene richting conformisme, stabiliteit en eenheid, en de andere richting ontrouw, onzekerheid en desintegratie. Op dit kruispunt rust elke individuele beslissing. Jozua maakt zijn keuze duidelijk in het midden van het hoofdstuk: 'Wat mij en mijn huis betreft, wij zullen de HEER dienen.'²²⁵

Het boek besluit met drie graven.²²⁶ De opmerking over de laatste rustplaats van Jozefs stoffelijk overschot sluit een cyclus af die begon in Genesis. Net als de dood van Aäron en Mozes in Deuteronomium, markeren de dood van Jozua en Eleazar het einde van een tijdperk. In de onbekende wateren van dit nieuwe tijdperk kan Israël vertrouwen op Gods onverminderde toewijding aan zijn beloften.

Deel II: Commentaar

Opnieuw in Sichem

In de Bijbel is geografie ook theologie. Gods voorzienigheid om Israël naar Sichem te brengen voor deze verbondsvernieuwing is geen toeval. Eeuwen eerder was Jakob in Sichem toen God aan hem verscheen en hem de opdracht gaf naar Betel te gaan.²²⁷ Ter voorbereiding op de reis drong Jakob er bij zijn huisgezin op aan: 'Doe de vreemde goden die jullie hebben weg, reinig je en trek schone kleren aan.'²²⁸ Iedereen gaf gehoor aan het verzoek en gaf hun vreemde goden en de sierringen af, die vervolgens onder een eik werden begraven. Als gevolg hiervan trof de schrik van God de inwoners van Kanaän, totdat Jakob in Betel aankwam om een altaar te bouwen ter ere van de HEER.²²⁹ In Betel bevestigde God zijn belofte aan Jakob in vertrouwde bewoordingen: 'Ik ben God, de Ontzagwekkende. Wees vruchtbaar en word talrijk; je zult uitgroeien tot een volk, tot een hele menigte

²²⁴ Jozua 24:1-13

²²⁵ Jozua 24:15

²²⁶ Jozua 24:29-33

²²⁷ Genesis 35:1

²²⁸ Genesis 35:2

²²⁹ Genesis 35:3-7

volken, en er zullen koningen uit je voortkomen. Ik geef jou het land dat Ik aan Abraham en aan Isaak heb gegeven; ook aan je nakomelingen geef Ik dit land.²³⁰

Evenzo bevordert Jozua een geestelijke herleving en bevestigt Gods toewijding aan zijn beloften. Staande op de begraven afgoden herinnert hij Israël aan het gevaar van afgoderij en het belang van trouw. Op dit punt bevinden de kinderen van Israël zich op hetzelfde kruispunt. Sichem is een plaats van beslissing, een plaats om naar de toekomst te kijken zonder het verleden te vergeten. Zo'n keuze zou niet alleen de individuele, maar ook de collectieve bestemming van Israël bepalen. Het verwijderen van de vreemde goden in Sichem versterkt de unieke identiteit van Jakobs huis. In de tijd van Jozua draaide het erom of Israël Israël zou blijven of niet.

Ik of wij?

Een van de verschillen in wereldbeeld tussen de moderne westerse samenleving en de samenleving in de bijbelse wereld is de relatie tussen individuele en collectieve persoonlijkheden. In tijdsgebonden zin werden individuele keuzes altijd gezien in samenhang met de hele gemeenschap. Dit idee is duidelijk te zien in Jozua 24:6, waar God zegt: 'Nadat Ik jullie voorouders uit Egypte had weggeleid, kwamen ze bij de Rietzee terwijl de Egyptenaren hen met strijdswagens en ruiters achtervolgden.'²³¹ Hij zegt dit ondanks dat velen in het publiek nog niet geboren waren toen de Exodus plaatsvond.

Wheeler Robinson was de eerste wetenschapper die het concept van 'collectieve persoonlijkheid' toepaste op de bijbelse tekst. Dit concept, afkomstig uit het Engelse recht, verwijst naar 'het feit dat een groep of lichaam wettelijk als een individu kan worden beschouwd, met de rechten en plichten van een individu.'²³² Robinson gebruikt de term in twee betekenissen: maatschappelijk verantwoord ondernemen en bedrijfsvertegenwoordiging. Hoewel Robinsons idee bekritiseerd wordt vanwege het gebrek aan precisie en het gebruik van (inmiddels) achterhaalde antropologische principes, mag het niet volledig genegeerd worden. In de bijbelwetenschap is zijn concept terecht geactualiseerd als 'corporate solidariteit', wat verwijst naar 'de oscillatie of wederkerige relatie tussen het individu en de gemeenschap die bestond in de Semitische geest. De handeling van het individu is niet louter een individuele handeling, want die beïnvloedt de gemeenschap en vice versa. Het individu is vaak representatief voor de gemeenschap en vice versa.'²³³

Corporate solidariteit is niet alleen een onmiskenbare realiteit achter de bijbelse tekst – en nog steeds springlevend in veel samenlevingen die vandaag de dag de nadruk leggen op onderlinge afhankelijkheid, conformisme en een sterke familie-identiteit – maar ook een fundamentele vooronderstelling van de bijbelse typologie. Sterker nog, het staat centraal in het evangelie. Aan de negatieve kant, hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor Adams zonde, opende zijn falen de deur naar het kwaad, dat niemand behalve Christus op een begrijpelijke manier kon beteugelen. Zoals Paulus zegt: 'Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen en door de zonde de dood, en de dood voor ieder mens is gekomen omdat ieder mens heeft gezondigd ...'²³⁴ Aan de positieve kant brengt Christus' overwinning als de nieuwe Adam, de vertegenwoordiger van de nieuwe mensheid, de invloed van het goede en de mogelijkheid van overwinning voor allen: 'Wat ons drijft is de liefde van Christus, omdat we ervan overtuigd zijn dat één mens voor alle mensen is gestorven, waardoor alle mensen zijn gestorven . . .'²³⁵ Paulus vult dit idee aan door te zeggen: 'Kortom, zoals de overtreding van één enkel mens ertoe heeft geleid dat allen werden veroordeeld, zo zal de

²³⁰ Genesis 35:11-12

²³¹ Cursivering toegevoegd

²³² J. W. Rogerson, "Corporate Personality," *The Anchor Bible Dictionary* (New York: Doubleday, 1992), blz. 1156

²³³ G. K. Beale, *The Right Doctrine From the Wrong Texts? Essays on the Use of the Old Testament in the New* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 1994), blz. 37.

²³⁴ Romeinen 5:12

²³⁵ 2 Korintiërs 5:14

rechtvaardigheid van één enkel mens ertoe leiden dat allen worden vrijgesproken en daardoor zullen leven.²³⁶

Individuele vrijheid

In de context van de tijdelijke zegeningen en vloeken van het verbond handelde God nooit individueel met zijn volk. Het nieuwtestamentische beeld van de kerk als het lichaam van Christus is geworteld in deze sociale opvatting. In het Oude Testament had de som van individuele beslissingen altijd invloed op het volk als geheel. Dit concept is duidelijk zichtbaar in Daniëls gebed, waarin hij vergeving zoekt voor zonden die hij niet persoonlijk had begaan.²³⁷

De Schrift bevestigt echter duidelijk de waarde van individuele vrijheid. Volgens Ezechiël: ‘Iemand die zondigt zal sterven, maar een zoon hoeft niet te boeten voor de zonden van zijn vader, en een vader hoeft niet te boeten voor de zonden van zijn zoon; wie rechtvaardig is, wordt als een rechtvaardige behandeld, en een slecht mens wordt voor zijn slechte daden gestraft.’²³⁸ Vanuit een eeuwig perspectief zal God individueel met ons omgaan. We kunnen de gevolgen van de zonden van anderen onder ogen zien, maar niet hun schuld. Jozua's laatste toespraak presenteert deze spanning tussen collectieve en individuele identiteit. Hoewel hij in collectieve zin Gods verlossingsdaden in het verleden noemt en zinspeelt op Gods oordeelsdaden in de toekomst, is zijn oproep individueel. Deze individuele vrijheid moet begrepen worden binnen de grenzen van het verbond. Vrijheid zonder vorm is in feite een vacuüm. Mensen kunnen beslissen of ze willen trouwen, maar zodra ze instemmen met een huwelijk, zijn ze gebonden aan de grenzen van het huwelijksverbond. In de praktijk verandert ongecontroleerde vrijheid in slavernij.

In bijbelse taal is het belangrijk op te merken dat bevrijding uit slavernij verlossing wordt genoemd, niet vrijheid. Toen Israël Egypte verliet, ging het niet alleen om de keuze of ze wel of niet zouden dienen, maar om de vrijheid om te kiezen wie ze zouden dienen. Sterker nog, Jozua's uitdaging bevestigt de stelling dat degenen die Israël worden, zij zijn die door de HEER zijn uitverkoren en gered. Degenen die Israël blijven, zijn degenen die de HEER kiezen en dienen.²³⁹ In deze zin is ‘vrijheid de toestand die ontstaat nadat God heeft gehandeld om alle hindernissen – sociale, spirituele (zonde en dood), economische en institutionele – die ons scheppingsdoel blokkeren, weg te nemen. Dit doel is om God voor eeuwig te kennen, lief te hebben, te aanbidden en ervan te genieten.’²⁴⁰

Vrijheid is de krachtigste gave die God aan zijn schepselen geeft. Maar zoals de menselijke geschiedenis aantoont, is het ook de gevaarlijkste, omdat het met ernstige gevolgen kan worden misbruikt. God is in wezen liefde, en er is geen liefde zonder vrijheid. Het gaat er dus niet om of we vrijheid hebben, maar hoe we deze geweldige gave zullen gebruiken. Deze vraag wordt aan het einde van het boek Jozua beantwoord.

Deel III: Toepassing

De uitdaging van vrijheid

Het is niet gemakkelijk om vrij te zijn. Dit wordt gedemonstreerd in de geschiedenis van Israël, het volk dat door God de woestijn in werd geleid om de essentie van vrijheid te leren kennen. Hoewel de

²³⁶ Romeinen 5:18

²³⁷ Daniël 9

²³⁸ Ezechiël 18:20; vergelijk met Deuteronomium 24:16

²³⁹ Mark Ziese, *Joshua* (Joplin, MO: College Press, 2008), blz. 383.

²⁴⁰ Esau McCaulley, “Freedom,” in Douglas Mangum, ed., *The Lexham Theological Wordbook*, Logos Edition (Bellingham, WA: Lexham, 2014).

periode verlengd werd, had de woestijnschool niet langer dan één tot anderhalf jaar moeten duren – ongeveer de tijd tussen de uittocht en de aankomst in Kades Barnea.²⁴¹

1. Waarom moeten we leren hoe we vrijheid kunnen gebruiken?
2. Als je een ouder bent, denk dan eens na hoe je je kind zou kunnen leren hun vrije wil te gebruiken. Bespreek je gedachten.
3. Hoe kunnen moeilijke omstandigheden ons leerproces versnellen?

Tegenwoordige afgoderij

Kijk eens naar de volgende definitie van een afgod, voorgesteld door Maarten Luther in zijn commentaar op het eerste gebod in zijn Grote Catechismus: ‘Vertrouwen en geloof van het hart alleen maken zowel God als een afgod. . . . Waar je hart zich aan vastklampt en je vertrouwen in stelt, dat is werkelijk je God.’²⁴² Afgoderij was een fundamenteel kenmerk van de cultuur in bijbelse tijden. Het was zelfs een voortdurende bedreiging voor Gods volk die Israël en Juda uiteindelijk in gevangenschap bracht.

Hoewel je als zevendedagsadventist geen godenbeelden aanbidt, kan afgoderij nog steeds een bedreiging zijn voor je geloof. Hoe?

Het einde

Net zoals Deuteronomium eindigt het boek Jozua met een verwijzing naar graven. Het lijkt vreemd een boek, dat voornamelijk bestaat uit overwinningen, te eindigen met dit soort details.

1. Waarom eindigt het boek op deze manier, denk je?
2. Welke boodschap geeft God over de aard van leiderschap en zijn voortdurende controle over de geschiedenis?
3. Hoe kan deze boodschap jouw perspectief op leiderschap en het goddelijke overzicht over de kerk beïnvloeden?

²⁴¹ Exodus 19:1; Numeri 10:11; Deuteronomium 1:2

²⁴² Luther, *Luther's Large Catechism*; bewerkt door John Nicholas Lenker (Minneapolis, MN: Luther Press, 1908), blz. 44